

پیشنادهای اتاق ایران برای تحقق شعار سال ۱۴۰۳ (جهش تولید با مشارکت مردم)

(ویرایش اول)

۱۴۰۳/۰۱/۰۸

فهرست

۳	مقدمه
۵	افزایش سهم بخش خصوصی
۸	نظام پولی و بانکی
۱۰	نظام مالیاتی
۱۱	تأمین اجتماعی
۱۲	ارتقای تولید محصولات کشاورزی
۱۳	انرژی
۱۷	طرح های کلان پیمان و زنجیره ارزش
۲۲	مسکن و خدمات فنی و مهندسی
۲۴	ترانزیت و اقتصاد دریامحور
۲۵	گردشگری
۲۶	دیپلماسی اقتصادی
۲۷	قضایی و حقوقی
۲۸	توسعه صادرات و تجارت

- قانون برنامه هفتم توسعه در شرایطی در حال نهایی شدن است که وضعیت اقتصادی کشور نامطلوب است. از دیگر سو، کلان روندهای بین‌المللی در عرصه اقتصاد و تجارت بین‌الملل، بلوک‌بندی سیاسی و توسعه فناوری در حال تغییرات شگرفی است و در صورت اصرار بر ادامه مسیر گذشته، امید چندانی به سرعت گرفتن توسعه و پیشرفت اقتصاد ایران نسبت به کشورهای منطقه و جهان وجود ندارد. لذا لازم است در اداره امور اقتصادی در کشور تحولی در رویکرد رخ دهد.
- بهره‌وری بخش خصوصی در تولید کالاها و خدمات بازاری، بالاتر است؛ لذا دولت باید کالاهای عمومی تولید کند و نقائص بازار (پیامدهای جانبی، انحصارها و نقص اطلاعات) را رفع نماید و تولید کالاها و خدمات را به بخش خصوصی واگذار کند.
- نهادها و مؤسسات عمومی غیردولتی (شبه‌دولتی) که به دلایل مختلف مانند رانت اطلاعات و رانت دسترسی به منابع تولید، از جمله سرمایه و نهادهای تولید، از امتیازات و فرصت‌های بسیار بیشتر و تبعیض‌آمیز نسبت به بخش خصوصی برخوردارند و در کرسی‌های تصمیم‌گیری و سیاست‌گذاری نفوذ دارند، اما تابع هدف آنها مشخص نیست و مأموریت‌های توسعه‌ای نیز ندارند، از رقابت با بخش خصوصی منع شوند.
- دولت از مداخله در سازوکار بازار به ویژه قیمت‌گذاری محصولات نهایی (به‌غیر از کالاهای اساسی و بازارهای انحصاری) منع شود و مبنای حمایت‌ها از صنایع (در خصوص قیمت نهادهایی مانند انرژی و آب و خوراک صنایع و غیره)، اولویت‌های تعیین‌شده در سند راهبرد (استراتژی) توسعه صنعتی قرار گیرد.
- بهبود بهره‌وری مصرف انرژی و آب در بخش تولید و همچنین بخش خانوار، با توجه به آثاری که در افزایش کارایی عملکرد تمام بخش‌ها دارد، در شرایط حاضر ضرورت دارد. تحقق بخشی به این مهم از یک سو، نیازمند سرمایه‌گذاری و دسترسی به فناوری است که این سرمایه‌گذاری‌ها باید با کمک منابع دولتی، صندوق توسعه ملی، نظام بانکی و بورس و همچنین منابع خانوارها و بنگاه‌ها انجام شود و از سوی دیگر مستلزم ایجاد اصلاحات قیمتی، با هدف نشان دادن کمیابی منابع آب و انرژی و غیره است که باید با برنامه‌ریزی و به تدریج محقق می‌شود.
- سیاست‌های پولی و مالی، ارزی و تجاری به‌گونه‌ای تعیین شود که ثبات اقتصادی در طول برنامه را تضمین کند. ثبات اقتصادی، لازمه هرگونه تصمیم برای فعالان اقتصادی از جمله تصمیم‌گیری در حوزه سرمایه‌گذاری است. بدون جهش در سرمایه‌گذاری داخلی و جذب سرمایه‌گذاری خارجی، افزایش بهره‌وری و دستیابی به رشد اقتصادی بالا ناممکن است.
- برقراری ثبات اقتصادی، جذب سرمایه‌گذاری خارجی، دسترسی به فناوری‌های روز و همچنین توسعه صادرات، بدون حل و فصل منازعات بین‌المللی و همچنین بدون پیوستن به معاهداتی مانند گروه ویژه اقدام مالی (FATF) و کنوانسیون پالمو، بسیار دشوار و در مواردی ناممکن است.
- نرخ ارز یک متغیر کلیدی در محورهای پیش‌گفته است؛ به این معنا که تغییرات آن کل اقتصاد از تولیدکنندگان، صادرکنندگان، واردکنندگان، خانوارها تا دولت را متأثر می‌سازد. لذا تصمیم‌گیری در خصوص این متغیر حیاتی باید بر اساس مبانی علمی و تجارب و نظرات فعالان اقتصادی درگیر با آن صورت گیرد. به دفعات مشاهده شده که تصمیمات درباره مدیریت بازار ارز به صورت جزیره‌ای و

با نگاهی جزئی‌نگر و خلق‌الساعه، به‌صورت روزانه و بدون مشورت با بخش خصوصی اتخاذ می‌شود. سیاستگذاران حوزه ارز باید به این نکته توجه داشته باشند که نرخ ارز، متغیر اقتصاد کلان است و از سیاست‌های مالی، پولی و ارزی کشور متأثر می‌شود و با تصمیمات یک‌شبه و صدور بخشنامه‌ها و ابلاغیه‌های متعدد و بعضاً متناقض، قابل مدیریت نیست و ادامه تصمیم‌گیری‌ها و روبه‌های معیوب و نادرست پیشین و فعلی، بیش از آنکه به آرامش بازار ارز منتج شود، به فضای نااطمینانی و بی‌ثباتی دامن خواهد زد.

از سوی دیگر، مسائل سیاسی در عرصه بین‌المللی به‌شدت بر بازار ارز تأثیرگذار است. سایه سنگین تحریم‌ها، وجود اختلال‌های قابل توجه و هزینه‌های سنگین در دریافت‌ها و پرداخت‌های خارجی به دلیل عدم پذیرش قواعد گروه ویژه اقدام مالی (FATF)، فقدان چشم‌انداز روشن درباره احیای برجام و حل‌وفصل معضلات خارجی، اثرات غیرقابل انکاری بر نوسانات نرخ ارز در کشور دارد. پدیده‌های پیش‌گفته، انتظارات تورمی و نااطمینانی‌ها را تشدید می‌کند و به‌مثابه عواملی برای فشار بر تقاضای ارز از ناحیه خروج سرمایه و نگهداری ارز به عنوان دارایی در سبد دارایی بنگاه‌های اقتصادی و خانوارها، محسوب می‌شود. بعلاوه نگرانی جامعه از عدم توافق و عادی شدن روابط با دنیا، به انتظارات تورمی دامن می‌زند که اثرات آن روی نرخ ارز سرریز می‌شود. بدین ترتیب، حتی اگر دولت تمام تلاش خود را برای کنترل تورم از طریق کاهش کسری بودجه و قاعده‌مند شدن سیاست‌های پولی، مالی و ارزی به‌کار گیرد، اما درباره روابط خارجی و تعامل با دنیا به صورت مؤثر و با قید فوریت تصمیم‌گیری و اقدام نکند، تنظیم بازار ارز با هدف بهبود رقابت‌پذیری کشور، قابل دسترس نخواهد بود.

- صادرات، نه تنها یکی از مهمترین کانال‌های کسب درآمد و توسعه اقتصادی کشورها به شمار می‌رود، بلکه از حیث نقش‌آفرینی در زنجیره‌های ارزش جهانی، نقشی کلیدی در امنیت اقتصادی و سیاسی کشور ایفا می‌کند. صادرات در ذات خود یک فعالیت اقتصادی است، به این معنا که فعالان اقتصادی بخش خصوصی با توجه به میزان سوددهی و ریسک موجود، نسبت به سرمایه‌گذاری و توسعه فعالیت‌های صادراتی تصمیم‌گیری می‌کنند؛ لذا برای توسعه صادرات غیرنفتی کشور، باید موانع برطرف شده و هزینه‌های تحمیلی به فعالان اقتصادی کاهش یابد.
- شرط لازم برای توسعه صادرات غیرنفتی، تولید کالاها و خدمات با کیفیت مطلوب و با فناوری مناسب و مکفی است که از جمله مهمترین وظایف بخش خصوصی محسوب می‌شود. شرط کافی برای تحقق این امر، حفظ انگیزه‌های اقتصادی صادرکنندگان و همچنین تأمین زیرساخت‌های کافی و مناسب از قبیل راه، راه‌آهن و بندر و دسترسی به خدمات مالی، ترانزیتی و بیمه‌ای بین‌المللی است که عمده‌تاً وظیفه دولت است. همچنین در راستای حفظ این انگیزه‌ها، دولت حداقل درباره ارزش‌های حاصل از صادرات بخش خصوصی، نباید قیمت‌گذاری دستوری انجام دهد.
- فقر در کشور در یک دهه اخیر به دلیل توقف رشد اقتصادی و جهش‌های تورمی، گسترش یافته است. لذا لازم است به همان اندازه که به رشد اقتصادی توجه می‌شود، به موضوع توزیع مواهب رشد و همچنین ایجاد نظام تأمین اجتماعی چندلایه هم توجه کرد.
- به‌طور کلی می‌توان گفت برون‌رفت از شرایط نامطلوب موجود، نیازمند اصلاحات اساسی در سیاست‌گذاری‌ها و ساختارها است. در مواد پیشنهادی پیش‌رو - و همچنین در گزارش‌های پیشین - سعی شده چارچوب برنامه عملیاتی برای برون‌رفت از این چالش‌ها ارائه شود. در مجموع، ریشه مشکلات اصلی اقتصادی و در نتیجه راه‌حل‌ها در سه حوزه زیر خلاصه می‌شود:

اتاق بازرگانی صنایع معادن و کشاورزی ایران

نخست: ثبات بخشی به اقتصاد و ارتقای سطح اعتماد فعالان بخش خصوصی؛

دوم: درمان کم‌رشدی تولید به‌عنوان یکی از عوامل کوچک شدن سفره مردم و سهم ایران از اقتصاد جهانی؛

سوم: بهبود تقاضای مؤثر در اقتصاد با گسترش تأمین اجتماعی و هدفمندسازی برنامه‌های حمایتی.

درهم‌تنیدگی سه مورد پیش گفته سبب می‌شود که امکان اصلاح هر مشکل، بدون اصلاح هم‌زمان موارد دیگر میسر نباشد.

پیشنهاد‌های ارائه‌شده با در نظر گرفتن ملاحظات فوق، تنظیم شده‌اند. شایسته ذکر است که در متن توضیحات و پیشنهادها هر جا واژه برنامه

بکار رفته است منظور برنامه هفتم است که در حال نهایی شدن است.

ردیف	سیاست یا حکم پیشنهادی
افزایش سهم بخش خصوصی	
۱	<p>دلایل توجیهی: قیمت گذاری طیف وسیعی از کالاها و خدمات توسط دولت (با این توجیه که سوبسیدهای گسترده ای به برخی صنایع داده می شود)، بدون توجه به هزینه های فزاینده تولید که در بسیاری موارد متاثر از جهش های ارزی، تحریمها، عدم ثبات قوانین و مقررات و ... است، در بسیاری موارد باعث کاهش سود و یا ضرر و زیان در بنگاههای اقتصادی شده، انگیزه سرمایه گذاری را کاهش داده و لاجرم به افت تولید و در برخی موارد به تعطیلی و ورشکستگی منجر می‌گردد؛ فلذا باید در بازار اصل بر عدم قیمت گذاری باشد. اما اگر در خصوص کالایی خاص مجبور به قیمت گذاری شد باید مابه التفاوت نرخ کالای قیمت گذاری شده با نرخ بازار را پرداخت کرده و یا از بدهیهای بنگاه به دولت کسر نماید.</p> <p style="text-align: right;">پیشنهاد:</p> <p>قیمت‌گذاری محصولات و خدمات تولیدی کلیه بنگاه‌هایی که سهام آنها در بازار بورس اوراق بهادار معامله می‌شود، بنگاه‌هایی که کالاها و محصولات آنها در بورس کالا عرضه می‌شود و بنگاه‌هایی که مالکیت آنها کاملاً خصوصی است، در طول برنامه ممنوع است.</p> <p>تبصره ۱- دولت مکلف است برنامه اصلاح قیمت نهاده‌های تولیدی محصولات و خدمات فوق از جمله انرژی و خوراک را بر اساس اولویت‌های تعیین شده در سند راهبرد (استراتژی) توسعه صنعتی و تقویت تولید داخلی در شش ماهه اول برنامه هفتم به تصویب هیأت وزیران برساند و اعلان عمومی کند.</p> <p>تبصره ۲- حمایت دولت از تولید کالاهای فوق از طریق حمایت‌های قیمتی مانند تعیین کف قیمت، یا اعطای یارانه به نهاده‌ها مانند اعطای وام یا انرژی ارزان قیمت، به‌جز اولویت‌های تعیین شده در سند راهبرد توسعه صنعتی، ممنوع است.</p>
۲	<p>دلایل توجیهی: صادرات در ذات خود یک فعالیت اقتصادی است، به این معنا که فعالان اقتصادی بخش خصوصی با توجه به میزان سوددهی و ریسک موجود، نسبت به سرمایه‌گذاری و توسعه فعالیت‌های صادراتی تصمیم‌گیری می‌کنند. در شرایطی که با انواع تحریم‌های ظالمانه مواجه هستیم و محدودیتهایی در فروش نفت و انتقال ارز حاصل از آن به داخل داریم، صادرات غیرنفتی یکی از راههای تامین ارز برای کشور است. مداخلات مکرر و بدون برنامه در نرخ ارز و قیمت‌گذاری ارز ناشی از صادرات بخش خصوصی انگیزه و سوددهی بنگاه‌های صادراتی را کاهش داده و گاها صادرکنندگان خوشنام کشور را از میدان به در کرده است. توجه به این نکته هم حائز اهمیت است که سهم</p>

سیاست یا حکم پیشنهادی

ردیف

بخش خصوصی در مقایسه با دولت در بازار ارز چندان نیست و دولت باید تمرکز خود را بر روی ارز حاصل از صادرات شرکتهای دولتی زیر مجموعه خود متمرکز نماید. در غیر اینصورت ممکن است خروج سرمایه از سوی بخش خصوصی را شاهد باشیم.

پیشنهاد:

هرگونه قیمت گذاری ارز حاصل از صادرات محصولات بنگاههای خصوصی در طول برنامه ممنوع است. بانک مرکزی با مشارکت دستگاه ذی ربط و اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران موظف است سازوکار لازم را برای عرضه ارز بنگاههای فوق به قیمت روز به متقاضیان مجاز در کشور، فراهم کند.

دلایل توجیهی: سالهاست که خصوصی سازی و اجرای سیاستهای اصل ۴۴ در دستور کار دولتها قرار گرفته است اما با توجه به اینکه الزامات و بسترهای اولیه این سیاست فراهم نگردید و دولتها خود را مقید به اجرای دقیق قانون نکردند، عملاً آنچه امروز اتفاق افتاده با آنچه انتظار می رفت، فاصله معناداری دارد و خصوصی سازی به خصولتی سازی در کشور منتهی گشته است. همچنین در بسیاری از موارد دولتها به دلیل بدهی های انباشت شده، خصوصی سازی را در قالب رد دیون انجام داده اند. لذا عملکرد و کارایی بنگاههای واگذار شده در این قالب بهبود نیافته چون بر اساس شایستگی و توانمندی خریدار نبوده است. با عنایت به موارد فوق الذکر، اشتباهات دولت ها در این خصوص، به اسم بخش خصوصی نوشته شده و بعضاً دولت و شرکتهای شبه دولتی در بسیاری از حوزه ها همچنان حضور پررنگ دارند و فرصتی برای حضور بخش خصوصی مهیا نمی شود. در شرایطی که رقابت نابرابر به نفع دولتی ها وجود دارد، نه تنها خصوصی سازی شکل نخواهد گرفت که به از میدان به در شدن بخش خصوصی هم منتهی خواهد شد. اگر بر این باوریم که فعالان اقتصادی سربازان خط مقدم جنگ اقتصادی می باشند، باید تقسیم کار مناسبی بین بخش خصوصی، دولت و نهادهای عمومی غیر دولتی ایجاد شود، اتاق ایران معتقد است که تحقق این هدف مستلزم آن است که:

پیشنهاد:

حوزههای مجاز برای فعالیت اقتصادی کلیه مؤسسات، شرکتها و واحدهای تابعه و وابسته به نهادهای عمومی غیردولتی، نهادهای انقلاب اسلامی و سایر نهادهایی که به هر نحو، عهده دار وظایف و خدماتی بوده که جنبه عمومی دارد، منحصر به حوزههایی است که بخش خصوصی و تعاونی به هر دلیلی، توان یا تمایلی به فعالیت در آنها ندارند. حضور این نهادها در صنایع و سرمایه گذاری های بزرگ، مادر، با فناوری بالا و خطرپذیر در قالب مشارکت با بخش خصوصی و تعاونی و یا به صورت شرکت های سهامی عام، مجاز است. تبصره- واگذاری سهام بنگاههای دولتی به نهادهای موضوع این ماده به هر صورت (از جمله رد دیون دولت) ممنوع است.

دلایل توجیهی: در راستای تحقق خصوصی سازی واقعی، تمرکز دولت بر امر تنظیم گری بازار و افزایش بهره وری به نحوی که کالای با کیفیت با کمترین هزینه و با صرف کمترین زمان ممکن در اختیار مصرف کننده قرار گیرد، پیشنهاد می شود:

پیشنهاد:

در راستای توسعه سهم و نقش بخش خصوصی در اقتصاد ملی، دولت مکلف است در واگذاری های سهام در اختیار و همچنین انجام پروژههای راهبردی در بخش های مختلف سیاست هایی اتخاذ کند که سهم بخش تعاون ۲۵ درصد تولید ناخالص داخلی

ردیف	سیاست یا حکم پیشنهادی
	<p>(طبق سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی) و بخش خصوصی ۵۰ درصد تولید ناخالص داخلی، تا پایان سال سوم برنامه هفتم (۱۴۰۵) تحقق یابد.</p> <p>تبصره- گزارش نحوه محاسبه سهم این بخش ها و روند تحقق مفاد این بند سالانه از سوی وزارت امور اقتصاد و دارایی (حداکثر تا پایان ۳ ماهه سال بعد) منتشر می‌شود.</p>
۵	<p>دلایل توجیهی: یکی از گرفتاری‌های سالهای اخیر فعالان اقتصادی جهش‌های غیر قابل پیش بینی نرخ ارز به عنوان یک متغیر کلیدی در کشور بوده است. بسیاری از وام‌گیرندگان ارزی که برای واردات تجهیزات و فناوری نیاز به سرمایه داشتند، جزو بدهکاران ارزی کشور قلمداد شده‌اند که به دلیل افزایش‌های بی سابقه نرخ ارز قادر به پرداخت بدهی‌های خود نیستند و با صندوق توسعه یا بانک عامل درگیر هستند. به منظور پوشش ریسک‌ها و نااطمینانی‌های فراروی تولید و سرمایه‌گذاری، پیشنهاد می‌شود:</p> <p>پیشنهاد:</p> <p>در قراردادهای سرمایه‌گذاری که تمام یا بخشی از سرمایه‌گذاری به شکل ارزی است و از محل دارایی‌های خارجی بانک مرکزی یا صندوق توسعه ملی یا منابع ارزی بانک‌های دولتی تأمین می‌شود، دولت موظف است در صورت جهش نرخ ارز (افزایش بیش از ۲۰ درصد نسبت به نرخ روز عقد قرارداد)، از محل منابع حاصل از تجدید ارزیابی دارایی‌های خارجی بانک مرکزی و تجدید ارزیابی دارایی‌های ارزی صندوق توسعه ملی (هر دو به صورت سالانه)، تسویه بدهی سرمایه‌گذاران را تضمین نماید.</p> <p>تبصره ۱- صرفاً سرمایه‌گذارانی مشمول این امتیاز خواهند شد که به تعهدات خود طبق قرارداد عمل کرده و کل منابع ارزی دریافتی را با تأیید بانک مرکزی و وزارت صنعت، معدن و تجارت، صرف سرمایه‌گذاری در کشور کرده‌اند.</p> <p>تبصره ۲- چنانچه سرمایه‌گذار در طول دوره بازپرداخت، اقدام به فروش دارایی‌های حاصله از سرمایه‌گذاری کند، مکلف به پرداخت مابه‌التفاوت به نرخ روز ارز است.</p>
۶	<p>دلایل توجیهی: در سنوات اخیر متأسفانه مشاهده می‌شود که دولت و مجلس از طریق قوانین بودجه سنواتی، مقررات و دستورالعملهایی که بر اساس اقتضات زمانی تدوین می‌شوند، سیاست‌های حمایتی در نظر گرفته شده در قوانین بالا دستی را که مبنای سرمایه‌گذاری بلندمدت سرمایه‌گذاران است، به طور یک‌جانبه نقض می‌کنند. در حالی که سرمایه‌گذاران بخش خصوصی با در نظر گرفتن حمایت‌های تعیین شده در این قوانین، اقدام به سرمایه‌گذاری کرده‌اند. با توجه به آنکه این اقدام اعتماد فعالان اقتصادی به سیاست‌گذاری‌های دولت را خدشه‌دار ساخته است، در این راستا پیشنهاد مشخص اتاق ایران:</p> <p>پیشنهاد:</p> <p>با هدف افزایش امنیت سرمایه‌گذاری و ترغیب فعالان اقتصادی به سرمایه‌گذاری در طرح‌های تولیدی، برای آن دسته از طرح‌های سرمایه‌گذاری که در طی سال‌های برنامه هفتم توسعه اجرا می‌شوند یا به بهره‌برداری می‌رسند، تحمیل هر گونه مالیات یا وضع عوارض جدید یا احکام جدیدی که محدودیتی در فعالیت طرح‌های سرمایه‌گذاری موضوع این ماده ایجاد می‌کنند ممنوع</p>

ردیف	سیاست یا حکم پیشنهادی
	<p>است. دولت موظف است با انعقاد قراردادهای حداقل ۵ ساله، فرمول یا روش قیمت گذاری انرژی یا نرخ خوراک و سایر نهاده‌های در اختیار دولت را که در این طرح ها استفاده می شوند، تعیین کند. تغییر این نرخ ها ضمن قوانین بودجه سنواتی یا دیگر قوانین ممنوع است.</p>
۷	<p>دلایل توجیهی: یکی از راهکارهای تشویق سرمایه‌گذاری معافیتهای مالیاتی است. با توجه به اینکه رشد اقتصادی پایدار نیازمند سرمایه‌گذاری است. در شرایطی که در کشورمان بخش‌های غیرمولد بازدهی‌های بالایی در مقایسه با بخش‌های غیرمولد دارند، دولت باید برای سرمایه‌گذاری در بخش‌های حقیقی اقتصاد، از ابزارهای تشویقی استفاده نماید. لذا به منظور تشویق سرمایه‌گذاری در واحدهای تولیدی و ترغیب آنها به توسعه سرمایه‌گذاری‌ها، پیشنهاد می‌شود:</p> <p>پیشنهاد:</p> <p>به منظور تشویق سرمایه‌گذاری در شرکت‌های تولیدی خصوصی و تعاونی دارای پروانه بهره‌برداری از وزارتخانه‌های ذی‌ربط و ترغیب آنها به عدم تقسیم بخش بیشتری از سود اکتسابی و استفاده از منابع حاصل برای افزایش سرمایه و در نتیجه توسعه بخش‌های تولیدی و ایجاد فرصت‌های شغلی در طول مدت برنامه هفتم، مالیات بر درآمد آن بخش از سود تقسیم‌نشده شرکت‌های مذکور که به حساب سرمایه انتقال می‌یابد، مشمول نرخ صفر مالیاتی است.</p>
نظام پولی و بانکی	
۱	<p>دلایل توجیهی: تعیین دستوری نرخ سود بانکی و تورم بالای ۴۰ درصد باعث انحراف منابع و تسهیلات اعطایی بانک‌ها از امر تولید و سرمایه‌گذاری مولد شده است. در واقع تورم بالا و نرخهای سود پایین، صفی از متقاضیان وام را شکل داده است. در این بین بخش‌هایی که دارای رانت بیشتر یا توان بالاتری برای بازپرداخت وام (با نرخهای غیرقانونی) داشته باشند، در بین متقاضیان برنده هستند. لذا برای اینکه فشار کمتری به سیستم بانکی وارد شود و همچنین تخصیص منابع به درستی صورت گیرد، پیشنهاد می‌شود:</p> <p>پیشنهاد:</p> <p>تعیین دستوری نرخ سود بانکی ممنوع است. بانک مرکزی مجاز است از طریق ابزارهای سیاست پولی با مداخله در بازار بین‌بانکی، نرخ سود را در محدوده مطلوب سیاستگذار پولی مدیریت کند.</p>
۲	<p>دلایل توجیهی: یکی از مشکلات فعالان اقتصادی برای اخذ تسهیلات بانکی، وثائق سنگین بانکی است. بانکها هم برای کاهش ریسک خود این وثایق را دریافت می‌کنند، اما این شیوه اعطای تسهیلات، الزاما در توان برخی از فعالان اقتصادی نیست و فشار مضاعفی به آنها تحمیل می‌گردد. در راستای، اعتبارسنجی و اهلیت‌سنجی متقاضیان تسهیلات بانکی، به‌جای اخذ وثایق و سپرده بانکی در ارائه تسهیلات از سوی بانک‌ها پیشنهاد می‌شود:</p> <p>پیشنهاد:</p>

ردیف	سیاست یا حکم پیشنهادی
	<p>وزارت امور اقتصادی و دارائی موظف است به منظور توسعه نظام اعتبارسنجی، پایگاه داده اعتباری کشور را ایجاد نماید. کلیه تامین کنندگان اطلاعات نظیر سازمان امور مالیاتی، قوه قضاییه، نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران، گمرک جمهوری اسلامی ایران و سایر دستگاه ها به تشخیص این وزارتخانه مکلفند اطلاعات مورد نیاز را در اختیار پایگاه داده اعتباری کشور قرار دهند. اطلاعات این پایگاه مبنای پرداخت تسهیلات به بنگاه‌ها، قرار می گیرد.</p> <p>تعیین سطح و کیفیت دسترسی دستگاههای اجرایی، بانک‌ها و موسسات اعتباری غیربانکی، موسسات رتبه‌بندی موضوع بند (۲۱) ماده (۱) قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۴/۹/۱ با اصلاحات و الحاقات بعدی، صندوق های تضمین تعهدات، شرکتهای کارگزاری فروش مطالبات (فاکتورینگ) و سایر اشخاص به پایگاه داده اعتباری کشور، در چارچوب آیین نامه ای خواهد بود که در طول سال اول اجرای برنامه به پیشنهاد مشترک وزارت اقتصاد و بانک مرکزی به تصویب هیات وزیران می‌رسد.</p>
۳	<p>دلایل توجیهی: یکی از مهمترین مسیرهای نادرست سیاست‌گذاری بودجه‌ای ۵۰ سال اخیر مصرف پول نفت و گاز برای پرداخت حقوق و دستمزد و سایر هزینه‌های جاری کشور توسط دولت بوده است. در طی این مدت، بخش اعظم منابع حاصل از صادرات نفت و گاز صرف گسترش دولت و در نتیجه هزینه‌های جاری شده است و بخش اندکی که به مصرف هزینه‌های جاری نرسیده است به شیوه دولتی صرف‌گزینش و اجرای طرح‌های عمرانی و سرمایه‌گذاری شده است. نتیجه روش فعلی وجود هزاران طرح عمرانی نیمه‌تمام ملی و استانی، کیفیت پایین اجرا و بازده نامناسب طرح‌های اجرا شده است. در دو سال اخیر نیز نظریه حاکم بر دولت ارجحیت استفاده از منابع حاصل از صادرات نفت و گاز بر استقراض برای تامین هزینه‌ها بوده است. در حالی که می‌توان بخش مهمتری از هزینه‌ها را با انتشار اوراق (که به دلیل لزوم پرداخت اصل و سود امکان مهار بیشتر هزینه‌ها را دارد) پوشش داد و تحقق بخشی به این مهم مستلزم آن است که درباره این موضوع در برنامه هفتم توسعه، تصمیمات جدی گرفته شود.</p> <p>پیشنهاد:</p> <p>دولت موظف است بدهی معوق خود به بخش خصوصی را اوراق بهادارسازی کرده و برای آن‌ها جریان نقدی با سررسیده‌های مشخص تعیین کند. این اوراق می‌تواند حداکثر ۱۰ ساله باشد. برنامه زمانی ورود این اوراق به بازار سرمایه در ابتدای هر سال توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی اعلام می‌شود.</p> <p>تبصره- در صورت دیرکرد دولت در بازپرداخت بدهی بخش خصوصی، جریمه این دیرکرد معادل وجه التزام نظام بانکی است و اصل بدهی، مطابق با نرخ سود مصوب شورای پول و اعتبار تعدیل می‌شود.</p>
۴	<p>دلایل توجیهی:</p> <p>روندی که دولت‌ها در ایجاد بدهی طی سنوات گذشته پیش گرفته اند، از بازپرداخت بدهی‌ها از طریق خلق بدهی‌های جدید «بازی پونزی» حکایت می‌کند که این امر نیز موجب شکل‌گیری دومینوی بدهی در پرتفوی مالی دولت‌ها شده است. به صورتی که این اقدام منجر به انباشت بیشتر بدهی دولت‌ها و تشدید بیشتر بی‌انضباطی‌های مالی در طی سال‌ها شده است و این اقدام دولت که برای تسویه اصل و سود اوراق سررسید شده از محل انتشار اوراق جدید اقدام کرده است، بدهی دولت را با سرعت بسیار بالایی افزایش داده است و خطر بحران بدهی برای دولت محتمل ساخته است. از سوی دیگر، انتشار اوراق برای پوشش اصل و سود بدهی و هزینه بالای تنزیل این اوراق، مشکل کمبود نقدینگی</p>

ردیف	سیاست یا حکم پیشنهادی
	<p>بنگاه‌های اقتصاد را تشدید کرده است. با توجه به جمع موارد فوق الذکر، در راستای مدیریت پایدار بدهی دولت و به منظور جلوگیری از انباشت بیشتر بدهی‌های دولت و تشدید بیشتر بی‌انضباطی‌های مالی در طی سال‌های آینده پیشنهاد می‌شود:</p> <p>پیشنهاد:</p> <p>الف- در طول دوره برنامه هفتم هر نوع بدهی دولت که در چارچوب قراردادهای موجود و فعال ایجاد می‌شود، به صورت نقدی و تا پایان سال مالی تسویه خواهد شد. علاوه بر این، هر نوع بدهی جدید دولت با افق زمانی بیشتر از یک سال صرفاً در چارچوب انتشار اوراق بدهی صورت پذیرد و ایجاد بدهی به صورت تعهدی ممنوع است. دولت صرفاً مجاز است با فروش اوراق بدهی در بازار اولیه، منابع مالی نقد جمع‌آوری کرده و تعهدات خود در چارچوب قراردادهای فعال نقداً پرداخت کند.</p> <p>ب- در صورت دیرکرد دولت در بازپرداخت بدهی بخش خصوصی، جریمه این دیرکرد معادل وجه التزام نظام بانکی است و اصل بدهی، مطابق با نرخ سود مصوب شورای پول و اعتبار تعدیل می‌شود.</p>
۵	<p>دلایل توجیهی: در زمان عدم ایفای تعهدات توسط دولت یکی از مهم‌ترین مشکلات ایجاد شده برای بخش خصوصی، عدم امکان بازپرداخت تسهیلات بانکی و معوق شدن آن است که با توجه به جریمه تأخیر آنها، منجر به افزایش هزینه‌های بنگاه‌های اقتصادی شده است. همچنین انبوه بدهی بنگاه‌ها به بانک‌ها، امکان تامین مالی سرمایه‌گذاری‌های جدید از طریق نظام بانکی را به شدت محدود کرده است. از سوی دیگر، با توجه به افزایش ریسک بنگاه‌ها، نرخ سود تسهیلات افزایش یافته است. همچنین این شرایط برای بانک‌های کشور نیز پیامدهای پرهزینه‌ای همچون افزایش مطالبات غیرجاری، تشدید تنگنای مالی، کاهش نسبت کفایت سرمایه، افزایش هزینه‌ها با توجه به لزوم ذخیره‌گیری برای مطالبات مشکوک‌الوصول و... به دنبال داشته است. در این راستا یک اقدام راهگشا می‌تواند بهره‌گیری از ابزار تهاتر زنجیره‌ای بدهی، به شرح زیر باشد:</p> <p>پیشنهاد:</p> <p>تهاتر زنجیره‌ای بدهی بخش خصوصی به نظام بانکی با بدهی بخش دولتی به بخش خصوصی از طریق اوراق در طول برنامه مجاز است؛ به طوری که بدهی دولت به بخش خصوصی و بدهی بخش خصوصی به نظام بانکی و دستگاه‌های اجرایی از طریق این اوراق تسویه شود. بانک‌ها می‌توانند این اوراق را برای دریافت منابع به‌عنوان وثیقه نزد بانک مرکزی قرار دهند یا از این اوراق برای تسویه بدهی خود به بانک مرکزی استفاده کنند.</p>
نظام مالیاتی	
۱	<p>دلایل توجیهی: با توجه به شرایط رکودی حاکم بر فضای تولید، بخش خصوصی معتقد است که نرخ مالیات بر عملکرد واحدهای تولیدی، در راستای کاهش هزینه تولید و ایجاد رونق نسبی در تولید، باید کاهش یابد.</p> <p>پیشنهاد:</p> <p>در راستای سیاست‌های حمایت از تولید، نرخ مالیات بر درآمد موضوع مواد (۱۰۵) و (۱۳۱) قانون مالیات‌های مستقیم اشخاص حقوقی و حقیقی دارای پروانه بهره‌برداری یا مجوز تولید از مراجع ذی‌ربط در فعالیت‌های تولیدی در طول برنامه هفتم، معادل</p>

ردیف	سیاست یا حکم پیشنهادی
	<p>هفت واحد درصد کاهش می‌یابد. این بخشودگی علاوه بر سایر معافیت‌ها و بخشودگی‌ها و مشوق‌های قانونی اشخاص مذکور می‌باشد.</p>
۲	<p>دلایل توجیهی: به منظور افزایش کارایی و تحقق عدالت مالیاتی در اختلافات مالیاتی و اجتناب از تعارض منافع در تصمیم‌گیری‌های مرکز داری مالیاتی پیشنهاد می‌شود:</p> <p>پیشنهاد:</p> <p>وزارت امور اقتصادی و دارایی موظف است به منظور افزایش کارایی و تحقق عدالت مالیاتی در اختلافات مالیاتی تا پایان سال ۱۴۰۳ نسبت به جداسازی و استقلال مرکز داری مالیاتی از سازمان امور مالیاتی و اداره آن زیر نظر مستقیم وزارت مذکور اقدام نماید.</p>
۳	<p>دلایل توجیهی: واحدهای تولیدی مستقر در شهرک‌های صنعتی کشور در راستای اجرای قانون مالیات بر ارزش‌افزوده به هنگام صدور اسناد مالی خود موظف به پرداخت درصد عوارض شهرداری هستند و از سوی دیگر از سال ۱۳۹۱ به بعد مطابق قانون پس از صدور ۱۵ پروانه بهره‌برداری برای هر شهرک صنعتی می‌بایست اداره آن با استقلال مالی به شرکت‌های خدماتی متشکل از مدیران واحدهای تولیدی همان شهرک واگذار شود. به این ترتیب هیأت مدیره شرکت‌های خدماتی شهرک‌های صنعتی باید رأساً نسبت به عقد قرارداد با پیمانکاران فضای سبز، جمع‌آوری و دفع زباله، راهبری تصفیه‌خانه فاضلاب، آتش‌نشانی، تصفیه آب شرب، نگهداری و حراست و ... اقدام نمایند از آنجا که شهرک‌های صنعتی خارج از محدوده شهری هستند و در نتیجه هیچگونه خدماتی از شهرداری‌ها نمی‌توانند دریافت کنند، بر همین اساس قبوض ماهیانه حق شارژ برای تأمین بودجه مورد نیاز اداره شهرک‌ها صادر می‌شود که متناسب با مترای واحدهای تولیدی است و در این قبوض نیز هر کارخانه مالیات بر ارزش‌افزوده و البته عوارض شهرداری را مجدداً پرداخت می‌کند. پر واضح است که علی‌رغم پرداخت دو مرحله عوارض شهرداری توسط واحدهای تولیدی مستقر در شهرک‌های صنعتی لیکن هیچ‌گونه خدماتی از طرف شهرداری‌ها به آنها ارائه نمی‌شود. بر این اساس پیشنهاد می‌شود، به شرح ذیل درصدی از عوارض ارزش‌افزوده به شرکت شهرک‌های صنعتی اختصاص یابد که صرف امور زیر بنائی و ارائه خدمات نمایند:</p> <p>پیشنهاد:</p> <p>سازمان برنامه و بودجه موظف است به منظور سازماندهی امور زیربنایی شهرک‌های صنعتی، معادل نیم درصد از عوارض وصولی قانون مالیات بر ارزش‌افزوده را در یک ردیف بودجه مستقل به شرکت شهرک‌های صنعتی تخصیص دهد تا جهت امور مذکور هزینه شود.</p>
تأمین اجتماعی	
۱	<p>دلایل توجیهی: صاحبان اصلی تأمین اجتماعی، کارگران، کارفرمایان و دولت است، در حالی که با کمال تأسف شاهد حکم‌فرمایی دولت بر این بخش هستیم. سه‌جانبه‌گرایی خواسته اصلی بخش خصوصی است. از این رو، رعایت اصل سه‌جانبه‌گرایی در تأمین اجتماعی، خواسته بخش خصوصی است.</p> <p>پیشنهاد:</p>

سیاست یا حکم پیشنهادی

ردیف

در جهت تقویت سه‌جانبه‌گرایی در سازمان تأمین اجتماعی از ابتدای برنامه، شورای عالی تأمین اجتماعی مرکب از اعضای ذیل تشکیل می‌گردد:

(۱) وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی (رئیس شورا)

(۲) رئیس سازمان برنامه و بودجه کشور

(۳) رئیس سازمان اداری و استخدامی کشور

(۴) رئیس سازمان تأمین اجتماعی

(۵) وزیر امور اقتصادی و دارایی

(۶) وزیر صنعت، معدن و تجارت

(۷) پنج نفر نمایندگان کارفرمایان از بخش‌های مختلف با معرفی تشکل‌های عالی کارفرمایی مندرج در قانون کار

(۸) چهار نفر نمایندگان بیمه‌شدگان با معرفی تشکل‌های عالی کارگری مندرج در قانون کار

(۹) یک نفر نماینده مستمری‌بگیران با معرفی کانون عالی مستمری‌بگیران سازمان تأمین اجتماعی

تبصره- جلسات شورای عالی با حضور حداقل یازده نفر از اعضا به نحوی که حداقل دو نفر از اعضای موضوع جزء (۷) و (۸) و اعضای موضوع جزء (۹) در جلسه حاضر باشند، رسمیت می‌یابد و تصمیمات آن حداقل با رأی نه نفر از اعضاء لازم‌الاجرا است.

ارتقای تولید محصولات کشاورزی

دلایل توجیهی: با احتساب سه وظیفه اصلی تقویت امنیت غذایی و افزایش تولید محصولات کشاورزی با حفظ منابع (آب، خاک و منابع طبیعی و ذخایر ژنتیکی) و افزایش درآمد کشاورزان از یکطرف بخش کشاورزی جزء بخش‌های اقتصادی شناخته می‌شود و بیشتر از ۹۸ درصد اراضی و فعالیت‌های تولیدی متعلق به تولیدکنندگان بخش خصوصی می‌باشد با رعایت ابعاد حفاظتی آن میتوان وظایف دولت در بخش را به وظایف حاکمیتی و سایر امور و فعالیتها را به تکالیف و انتظارات از بخش خصوصی (اعم از کشاورزان، تشکلهای، تعاونیها، نهادهای خصوصی و ...) تلقی نمود. در وظایف حاکمیتی توجه و تمرکز دولت به رعایت مسائل قرنطینه‌ای (دام و گیاه) و حفظ منابع معطوف میگردد. و در تحقق سایر تکالیف وظیفه دولت تهیه و تدوین و اجرای سیاستهای حمایتی و پرهیز از هرگونه مداخله است. اگرچه انجام برخی وظایف حاکمیتی را نیز میتوان با تدوین آیین‌نامه‌ها و دستورالعملها با نظارت دقیق به بخش خصوصی واگذار نمود. امر تحقیقات نیز منحصر در اختیار دولت قرار گرفته و به جز موارد بسیار محدود و استثنایی که عمدتا با کارشکنی دولتی‌ها مواجه میباشد توسط بخش خصوصی دست و پا میزند. مقایسه تغییر سیاست خصوصی‌سازی تحقیقات در کشور ترکیه با استمرار سیاست‌های دولتی در کشورمان حاکی است که حفظ سیاستهای دولتی چه بلایی بر کشاورزی و کشاورزان کشور وارد کرده است، تولید هسته‌های بذری، ارزیابی ارقامی که ندرتا توسط بخش خصوصی ارائه میگردند اجازه ثبت آنها در یک رقابت یک جانبه دولتی توسط دولت انجام می‌گیرد.

جدول - مقایسه تعداد ارقام/وارثه های ثبت و معرفی شده در ایران و ترکیه

سیاست یا حکم پیشنهادی

ردیف

جمع	۲۰۱۸	۲۰۱۷	۲۰۱۶	۲۰۱۵	۲۰۱۴	۲۰۱۳	۲۰۱۲	۲۰۱۱	۲۰۱۰	
۱۶۲	۴۲	۱۶	۱۷	۲۸	۱۷	۸	۸	۱۱	۱۵	ایران- ارقام زراعی
۲۰۵۶	۲۷۵	۳۰۲	۲۸۵	۲۳۹	۳۲۷	۲۰۹	۲۱۱	۲۰۳	۱۰۵	ترکیه- ارقام زراعی
۱۲۵	۲۲	۱۹	۲۶	۷	۲	۴	۱۷	۱۴	۱۴	ایران- باغی و سبزی و صیفی
۲۹۸۲	۳۸۹	۵۷۴	۵۴۲	۳۶۰	۳۰۴	۲۹۲	۱۴۷	۲۶۵	۱۰۹	ترکیه-باغی و سبزی و صیفی
۳۰۵	۷۴	۳۸	۳۶	۵۴	۲۴	۱۰	۱۲	۲۸	۲۹	ایران- کل ارقام
۵۲۳۸	۶۶۴	۸۷۶	۸۲۷	۵۹۹	۵۳۱	۷۰۱	۳۵۸	۴۶۸	۲۱۴	ترکیه- کل ارقام

پیشنهاد:

در اجرای اصل ۴۴ قانون اساسی، وزارت جهاد کشاورزی موظف است که ظرف مدت یک سال، برنامه خصوصی سازی صنعت بذر، نهال و اندام های رویشی را با انجام اقدامات حمایتی و پشتیبانی خود برای فعال شدن سریع و کامل بخش خصوصی در صنعت بذر و نهال به عمل آورده و اصلاحات لازم در قانون ثبت، کنترل و گواهی بذر و نهال را با همکاری اتاق بازرگانی و صنایع، معادن و کشاورزی ایران به انجام رسانده و به تصویب مجلس شورای اسلامی برساند. این قانون می بایست بستر لازم برای ورود و حمایت از بخش خصوصی به منظور احراز صلاحیت مالکیت معنوی ارقام گیاهی، حقوق به نژادگران، روان سازی نظام ثبت گیاهی (ورود به کلیه فعالیت های تولید، ثبت و معرفی ارقام) و همچنین تسهیل دسترسی کشاورزان و تولیدکنندگان به فناوری و دانش مناسب روز جهانی داخلی و یا وارداتی و حمایت از شرکت های خصوصی دانش بنیان را فراهم کند.

انرژی

دلایل توجیهی: با توجه به اجرای قانون اصل ۴۴ در بخش انرژی که ماهیت انحصار طبیعی دارد، وجود نهاد تنظیم گر مستقل که بتواند منافع بین تمامی ذی نفعان بخش انرژی از دولت تا مصرف کنندگان و تولیدکنندگان را تنظیم کند و به تعادل برساند، ضروری است. با عنایت به آنکه تشکیل این نهاد در ماده ۵۹ قانون مذکور نیز به صراحت آمده است و به رغم گذشت ۱۵ سال از اجرای این قانون هنوز این نهاد تاسیس نشده است، لذا پیشنهاد می شود این نهاد به شرح ذیل ایجاد شود:

پیشنهاد:

دولت موظف است با همکاری شورای رقابت و با رعایت ماده (۵۹) قانون اصل (۴۴) تا پایان سال اول برنامه نهاد مستقل تنظیم گر بخش برق را تاسیس کند. قلمرو نهاد شامل فعالیت های تولید، انتقال، توزیع و فروش برق است و کلیه وظایف حاکمیتی در بخش برق به این نهاد انتقال خواهد یافت. ترکیب نهاد که از بین افراد امین و مورد وثوق انتخاب می شوند به شرح زیر است:

- (۱) یک صاحب نظر فنی و اقتصادی در بخش برق به انتخاب وزیر نیرو
- (۲) یک صاحب نظر اقتصادی و مالی آشنا با بخش برق به انتخاب وزیر امور اقتصادی و دارایی
- (۳) یک صاحب نظر در حوزه اقتصادی و زیربنایی به انتخاب رئیس سازمان برنامه و بودجه کشور.
- (۴) دو نفر از قضات به انتخاب و حکم رئیس قوه قضائیه با اولویت تجربه قضاوت در امور اقتصادی و مالی

ردیف	سیاست یا حکم پیشنهادی
	<p>(۵) یک صاحب نظر اقتصادی و یک حقوق دان برجسته آشنا به حقوق رقابت به انتخاب رئیس شورا (۶) دو صاحب نظر در بخش‌های تولید و توزیع برق به انتخاب اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران (۷) یک صاحب نظر در بخش برق به انتخاب اتاق تعاون ایران (۸) یک نفر از نمایندگان مجلس شورای اسلامی به انتخاب مجلس (به‌عنوان ناظر)</p> <p>رئیس نهاد از بین صاحب نظران اقتصادی عضو نهاد، به انتخاب اعضا و حکم رئیس شورا تعیین می شود و دبیرخانه نهاد در شورای رقابت مستقر می باشد.</p> <p>اساسنامه نهاد شامل تشریح وظایف و اختیارات این نهاد، نحوه برگزاری جلسات و دستورجلسات و نحوه تصمیم گیری و اجرای احکام و با رعایت مواد ذی ربط قانون اصل (۴۴) توسط شورا تهیه و حداکثر تا پایان سال اول برنامه به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.</p>
۲	<p>دلایل توجیهی: جهش های رخ داده در نرخ ارز، بازپرداخت بدهی را برای تولیدکنندگان برق که از صندوق توسعه ملی تسهیلات دریافت کرده اند، بسیار دشوار و پرهزینه تر از آنچه که در برآوردهای سرمایه گذاری خود لحاظ کرده بودن، ساخته است. از سوی دیگر، با توجه به آنکه تولید کنندگان برق مطالبات بسیار زیادی از وزارت نیرو دارند (حدود ۱۰۰ هزار همت)، لذا در شرایط حاضر امکان باز پرداخت بدهی برای این دسته از تولید کنندگان میسر نیست. براین اساس فراهم کردن فرصتی که تولیدکنندگان برق بتوانند دسترسی به منابع برای باز پرداخت داشته باشند، می تواند گام موثری برای بازپرداخت بدهی آنها به صندوق توسعه ملی باشد. در این راستا پیشنهاد می شود:</p> <p>پیشنهاد:</p> <p>به منظور تشویق سرمایه گذاری در تولید و رفع ناترازی برق و نیز فراهم نمودن شرایط لازم برای ارایه تسهیلات توسط صندوق توسعه ملی (صندوق) به سرمایه گذاران جدید، به تولید کنندگان برق که دارای بدهی ارزی به صندوق میباشند اجازه داده میشود تا تسویه کامل اقساط تسهیلات، نسبت به فروش برق به صنایع اقدام نمایند. کل در آمد حاصله باید به حساب بانکهای عامل واریز و پس از کسر و تخصیص هزینه های عملیاتی و بهره برداری نیروگاه (مورد تایید وزارت نیرو) به تولید کننده برق، می‌بایستی صرفاً جهت بازپرداخت بدهی ایشان به صندوق پرداخت گردد. متعاقباً صندوق نیز معادل مبالغ واریز شده را، با اعمال ضریب افزایشدهنده، برای پرداخت تسهیلات جدید از منابع در اختیار خود جهت احداث نیروگاه جدید تخصیص می دهد.</p> <p>تبصره- قرارداد های فروش برق به صنایع که در اجرای این ماده منعقد میگردد، در دوره بازپرداخت اقساط صندوق، مشمول هیچ پرداختی به وزارت نیرو (مالک شبکه)، جز هزینه ترانزیت داخلی انرژی نخواهد بود.</p>
۳	<p>دلایل توجیهی: با توجه به اینکه قانون اصل ۴۴ از میانه دهه ۸۰ اجرا شده است و از این گذر، ورود بخش خصوصی به برخی از فعالیت ها علی الخصوص بخش انرژی محیا شده است و از آنجا که نظام فنی و اجرایی کشور با این شرایط هماهنگی و همراستایی لازم را پیدا نکرده است، لذا ضروریست به منظور متناسب سازی نظام فنی اجرایی با شرایط کشور و ورود بخش خصوصی به عرصه فعالیت‌های اقتصادی، در برنامه هفتم به شرح زیر حکمرانی احداث تاسیسات انرژی اصلاح گردد:</p> <p>پیشنهاد:</p>

سیاست یا حکم پیشنهادی

ردیف

در راستای اصلاح نظام حکمرانی بر فعالیت های احداث تاسیسات انرژی و زنجیره تامین این بخش و با هدف ارتقا شفافیت ، بهبود ضمانت اجرایی مسولیت های طرفین قراردادهای، و تسهیم منصفانه مخاطرات ناشی از قراردادهای بین شرکت های بخش خصوصی و دولتی، سازمان برنامه و بودجه کشور موظف است با همکاری اتاق بازرگانی، صنایع و معادن ایران و اخذ نظرات تشکل های صنفی، مهندسی و حرفه ای، نسبت به تدوین پیش نویس نظام جامع فنی و اجرایی کشور با تاکید بر تفکیک بخش مقررات گذاری از بخش نظارتی، اصلاح مقررات حاکم بر مناقصات، قراردادهای و تعدیل ها اقدام نماید. این آیین نامه با تصویب هیئت وزیران برای تمامی دستگاه های اجرایی، شرکت های دولتی و شرکت های تابعه و واسطه تولید، انتقال و توزیع انرژی کشور لازم الاجرا می باشد.

در این راستا شورایی متشکل از رئیس سازمان برنامه و بودجه، معاون نظام فنی و اجرایی و یک نفر نماینده منتخب تشکل های صنفی، مهندسی و حرفه ای با معرفی اتاق بازرگانی، صنایع و معادن ایران، جهت نظارت بر ارکان نظام فنی و اجرایی کشور در سازمان برنامه و بودجه تشکیل می گردد و احکام این شورا، برای ارکان نظام فنی و اجرایی لازم الاجرا بوده و تخطی از آن به عنوان تخلفات اداری ثبت و رسیدگی می شود.

دلایل توجیهی: با توجه به لزوم تسریع در میداین بخصوص میداین مشترک و همچنین جذابیت های قراردادهای کشورهای همسایه، لازم است هم تنوعی در مدل های قراردادی ایجاد شود و هم آنکه از مدل های شناخته شده بین المللی استفاده شود تا تسریع در توسعه صورت گرفته (با عنایت به پیش بینی جایگزینی انرژی های غیر فسیلی و از دست رفتن ارزش ذاتی هیدروکربورها بویژه نفت) و همچنین اعتماد شرکت ها در عقد قراردادهای متعارف جلب گردد. همچنین بر اساس ماده ۳ قانون وظایف و اختیارات وزارت نفت استفاده از قراردادهای مشارکتی و همچنین صدور پروانه های بهره برداری مجاز می باشد که این ظرفیت قانونی می تواند به شدت سرعت توسعه در بالادستی را حل نموده و چالش ناترازی انرژی را مرتفع سازد.

پیشنهاد:

وزارت نفت مکلف است در راستای افزایش حداکثری تولید نفت خام و گاز طبیعی در میداین مشترک به منظور بهره برداری حداکثری از این منابع در رقابت با کشورهای همسایه دارای منابع مشترک و در جهت افزایش ضریب بازیافت در میداین مستقل به منظور تسریع در برداشت از منابع با توجه به کاهش روزافزون ارزش منابع هیدروکربوری، هم چنین حفظ و ارتقای سهمیه ایران در تولید اوپک و تشویق و حمایت از جذب و حمایت از سرمایه های داخلی و خارجی در فعالیت های بالادستی نفت و گاز با استفاده از روشهای زیر اقدام نماید:

۱- بهبود شرایط قراردادهای رایج و یا استفاده از الگوهای جدید قراردادی از جمله مشارکت در تولید و حق الامتیاز، با حفظ مالکیت نفت و گاز موجود در مخازن و انتقال مالکیت نفت و گاز تولیدی .

سیاست یا حکم پیشنهادی	ردیف
<p>۲- صدور پروانه بهره برداری برای اکتشاف، توسعه، استخراج و تولید برای اشخاص حقوقی صاحب صلاحیت دولتی و غیر دولتی پس از تصویب توجیه فنی و اقتصادی طرحها در شورای اقتصاد و درج در قوانین بودجه سنواتی.</p>	
<p>دلایل توجیهی: از آنجا که در قراردادهای بالادستی هزینه های مستقیم و غیر مستقیم (شامل مالیات و ...) عینا توسط شرکت ملی نفت پرداخت می شود، عملا پرداخت مالیات توسط دولت می باشد. لذا با عنایت به این مساله که پرداخت مالیات توسط پیمانکار می تواند جریان نقدی را به شدت تحت تاثیر قرار دهد و همچنین از آنجا که اغلب پروژه بالادستی در مناطق محروم در حال انجام است، پیشنهاد می گردد مالیات بر ارزش افزوده صفر و مالیات برآمد نیز مشابه مناطق کمتر توسعه یافته محاسبه گردد. این مساله می تواند سرعت توسعه و بهره مندی کل کشور از تولید نفت و بویژه گاز را افزایش دهد.</p> <p>پیشنهاد:</p> <p>به منظور تقویت اقتصاد توسعه میدین نفت و گاز و ترغیب سرمایه گذاری بخش غیردولتی و دولتی در این زمینه و تسریع و تسهیل اجرای طرحها (پروژهها) و از آنجا که بازپرداخت میزان مالیات پس از بهره برداری طرح از سوی وزارت نفت انجام می پذیرد؛</p> <p>الف - سرمایه گذاری بخش غیردولتی و دولتی در توسعه و تولید میدین نفت و گاز مانند سرمایه گذاری در مناطق کمتر توسعه یافته تلقی شده و مشمول کلیه قوانین و مقررات مرتبط با سرمایه گذاری در مناطق کمتر توسعه یافته خواهد بود.</p> <p>ب- مالیات بر ارزش افزوده مربوط به قراردادهای توسعه میدین نفت و گاز با نرخ صفر محاسبه خواهد شد.</p>	۵
<p>دلایل توجیهی: در حال حاضر یکی از سیاستهای کشور بهره برداری از امکانات بخش خصوصی برای سرمایه گذاری در حوزههای مختلف است و از طرف دیگر ناترازی در حوزه فرآوردههای نفتی نیز کشور را در وضعیت ناپایدار قرار داده است و برای برطرف کردن این مشکل پیشنهاد زیر ارائه می شود.</p> <p>پیشنهاد:</p> <p>بنا بر الزام افزایش ظرفیت فرآوری نفت خام و میعانات گازی و به منظور افزایش تولید فرآوردههای نفتی و تأمین سوخت نیروگاههای کشور با استفاده از ظرفیت پالایشگاههای کوچک (مینی ریفاینریها) وزارت نفت مکلف است در قالب قراردادهای مشخص موضوع مربوط به تأمین و تخصیص خوراک مورد نیاز را از داخل برای مدت پنج سال فراهم کند و زمینه زیرساختی و حقوقی مورد نیاز آنها را ایجاد کند.</p> <p>تبصره: در صورت آمادگی اینگونه واحدها وزارت نفت مکلف است با همکاری دستگاههای دیگر زمینه واردات خوراک مورد نیاز واحدهای مورد نظر را از طریق خود این پالایشگاهها ایجاد کند.</p>	۶
<p>دلایل توجیهی: در حال حاضر یکی از سیاستهای کشور بهره برداری از امکانات بخش خصوصی برای سرمایه گذاری در حوزههای مختلف است و از طرف دیگر ناترازی در حوزه فرآوردههای نفتی نیز کشور را در وضعیت ناپایدار قرار داده است و برای برطرف کردن این مشکل پیشنهاد زیر ارائه می شود.</p>	۷

ردیف	سیاست یا حکم پیشنهادی
	<p>پیشنهاد:</p> <p>با توجه به الزام افزایش ظرفیت فرآوری نفت خام و میعانات گازی، دولت مکلف است بخش خصوصی تولیدکننده فرآورده‌های نفتی (پالایشگاه‌های کوچک با ظرفیت پنج هزار الی ده هزار بشکه در روز) جهت همکاری و تخصیص خوراک تا سقف نیم میلیون بشکه در روز و همکاری جهت افزایش کیفیت محصولات این واحدها همکاری نماید. آیین‌نامه اجرایی این بند ظرف مدت سه ماه پس از ابلاغ این برنامه توسط ستاد مرکزی مبارزه با قاچاق کالا و ارز، وزارت نفت، وزارت صمت و سازمان ملی استاندارد تدوین و اجرایی گردد.</p>
<p>طرح های کلان پشیران و زنجیره ارزش</p>	
<p>۱</p>	<p>دلایل توجیهی: دولت طی اسناد بودجه سنواتی معافیت مالیاتی صادرات مواد خام و نیمه خام را لغو کرده است. این اقدام دولت طبعاً منابع درآمدی ایجاد خواهد کرد، در راستای تخصیص این منابع برای توسعه زنجیره ارزش صنایع و ممانعت از صرف این منابع برای هزینه های جاری دولت، ضروریست از واریز این منابع به بودجه اجتناب شود و این منابع به شرح پیشنهاد ارائه شده در بند (الف) به صندوق حمایت از تکمیل زنجیره ارزش صنایع واریز و صرف توسعه زنجیره ارزش صنایع گردد.</p> <p>از سوی دیگر، باید در نظر داشت که واقعیت بورس کالایی در جهان انعکاس واقعیت بازار از طریق کشف قیمت و مقادیر تعدادی به صورت لحظه ای است. به عبارت دیگر، در صورت عرضه پایین و تقاضای بالا، قیمت ها دچار نوسان می شوند تا جاییکه در تعادل جدید، جانمایی کند. اما ماهیت بورس کالایی در معاملات نقدی یا فیزیکی است که بورس کالایی ایران علی رغم اعمال محدودیت‌های حداکثری کم و بیش این نقش را ایفا می کند ولی مأموریت اصلی بورس‌ها در جهان این نیست بلکه بور محل تلاقی تقاضا و عرضه های انتظاری و یا پیش‌نگرانه هستند که در قالب قراردادهایی مانند قیوچر، آپشن و... شکل می گیرند و طبیعتاً بسته به شرایط بخشی از این قرارداد منجر به تحویل می شوند و بخشی هم قبل از تحویل تسویه می شوند، در راستای بهره گیری از سیگنال های متغیرهای اقتصادی همانند قیمت و مقادیر کالا برای تنظیم سیاست‌های متعادل کننده بازار پیشنهاد در بورس کالا قراردادهای آتی و آپشن برای کالاهای اساسی که نقش کلیدی در زنجیره تأمین کشور دارند، به شرح بند (ب) راه اندازی شود:</p> <p>شایسته ذکر است که اگرچه شورای عالی بورس عالی ترین رکت سیاستگذاری بازار سرمایه است و نماینده اتاق ایران هم به عنوان یکی از اعضای آن محسوب می شود. اما به دلیل حضور شرکت‌های خصولتی مثل فولاد مبارکه ذوب آهن، فولاد خوزستان و بانک ها در هیات مدیره بورس کالای ایران در رابطه با واسطه بورس کالا با شورای عالی بورس، جایگاه و نقش بخش خصوصی در سیاستگذاری بورس کالا تقریباً صفر است. در حالی که اصلی ترین ذی نفعان بورس کالا بخش خصوصی به دلیل نقش آن در تعیین قیمت در پایه و سهمیه هر کدام از شرکت های متقاضی مواد اولیه و یا عرضه کننده می باشند، بر این اساس پیشنهاد می شود:</p> <p>پیشنهاد:</p> <p>به منظور توسعه زنجیره ارزش صنایع و عبور از خام فروشی و تنظیم بازار کالاهای مشمول الزام به عرضه در بورس های کالایی از جمله زنجیره فولاد، فلزات اساسی، زنجیره گاز و پتروشیمی، زنجیره نفت و مواد هیدروکربنی و میعانات گازی و محصولات پتروشیمی و پالایشی، در طول برنامه هفتم توسعه:</p>

سیاست یا حکم پیشنهادی

ردیف

الف- منابع حاصل از لغو معافیت مالیاتی صادرات مواد و محصولات معدنی و صنایع معدنی فلزی و غیرفلزی، به صورت خام و نیمه خام و عوارض صادراتی موضوع این بند پس از وصول توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی مستقیماً به "صندوق حمایت از تکمیل زنجیره ارزش صنایع" (که تاسیس می شود)، واریز می گردد. آئین نامه نحوه اداره این صندوق به پیشنهاد وزارت صمت و با مشارکت سازمان برنامه و بودجه و وزارت امور اقتصادی و دارایی و اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران به تصویب هیات وزیران خواهد رسید.

تبصره- صندوق مکلف است منابع را صرفاً برای توسعه و تکمیل زنجیره ارزش صنایع مواد خام و نیمه خام، توسعه و به روزرسانی ماشین آلات و تجهیزات خطوط تولید تخصیص دهد.

ب- وزارت امور دارایی و اقتصادی با همکاری وزارت صنعت، معدن و تجارت مکلف است، نسبت به راه اندازی قرارداد آتی و آپشن آن دسته از کالاهای اساسی که نقش کلیدی در زنجیره تأمین کشور دارند، مانند انواع ورق فولادی، آلومینیم، مس، کالاهای اساسی کشاورزی مثل ذرت، جو، محصولات پتروشیمی از جمله انواع PVC و غیره (سالانه حداقل برای ۴ نوع محصول) راه اندازی کند.

تبصره ۱- بورس کالا موظف است امکان نظارت بر معاملات این دسته از کالاها را از طریق ایجاد دسترسی آنلاین برای وزارت صنعت، معدن و تجارت، گمرک، سازمان توسعه و تجارت، اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران، سازمان بازرسی و بانک مرکزی، فراهم نماید.

تبصره ۲- وزارت اقتصاد موظف است با همکاری وزارت صنعت، معدن و تجارت، با بهره گیری از علائم قیمت های کشف شده این کالاها در بازار، میزان عوارض و حقوق ورودی کالاها را در راستای مدیریت بازار، تعیین و به فعالان اقتصادی ابلاغ نماید.

ج- یک نماینده به انتخاب رئیس اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران، به عنوان نماینده ناظر در هیات مدیره بورس کالا حضور خواهد داشت.

دلایل توجیهی: شرایط تحریمی اقتصاد کشور، بخش ساخت صنعتی را از بهره گیری از تکنولوژی و روش های پیشرفته در جهان و اتصال به دانش روز جهانی و تجهیزات مدرن برای تأمین کیفی و کمی تولید، محروم کرده است. در واقع، فناوری اصلی در طول زنجیره ارزش صنایع کشور، اغلب منطبق با نسل های قدیمی فناوری های تولید بوده و به دلیل تحریم ها و برخی دلایل دیگر، امکان بروز رسانی فناورانه و یادگیری فناورانه (فناوری به روز) برای صنایع کشور وجود ندارد. همچنین، به واسطه شرایط تحریمی اقتصاد کشور، به روزرسانی فناوری برای صنایع تولیدی قبلی نیز سخت و پرهزینه شده است و عدم به روزرسانی فناوری های فعلی، مشکلات عدیده ای را برای تولید واحدهای صنعتی ایجاد کرده است. از سوی دیگر، تحریم های فناورانه، بر شکاف بین نسل های جدید فناوری در جهان و نسل های فعلی کشور افزوده است. به عبارت دیگر، با سرعت بیش از پیش توسعه فناوری در جهان، نسل های جدید فناوری در بازده های کوتاه تری به روز می شوند و با توجه به عدم دسترسی به فناوری های روز، فرصت کشور برای همپایی با جهان و توسعه معادن و صنایع معدنی کشور بیش از پیش از دست رفته است. در راستای حمایت صنایع از بروز رسانی ماشین آلات و تجهیزات پیشنهاد می شود:

پیشنهاد:

ردیف	سیاست یا حکم پیشنهادی
	<p>به منظور نوسازی و بروز رسانی فن آوری و ماشین آلات با عمر ده سال و بیشتر و استقرار صنعت نسل چهارم در خطوط تولید و در راستای کاهش مصرف و شدت انرژی و آلاینده‌گی در بخش صنعت و افزایش بازدهی و ارتقای کیفیت و رقابت‌پذیری تولیدات داخلی، در طی سال‌های برنامه هفتم توسعه اقدامات زیر اجرایی می‌گردد:</p> <p>الف- واردات ماشین آلات دارای معافیت گمرکی بوده و مقدار پایش شده و مقدار پایش شده در بهره‌وری انرژی بر اساس گزارش ممیزان صاحب صلاحیت می‌تواند به مقدار استهلاک سالیانه ثبت شده در دفاتر مالیاتی اضافه گردد.</p> <p>ب- واحدهایی که در رسته ماشین‌سازی فعالیت می‌کنند به نسبت افزایش سالیانه فروش و نوآوری و استفاده از تکنولوژی و شریک تجاری از خدمات حمایتی صندوق نوآوری ماشین‌سازی بهره‌مند خواهند شد.</p> <p>ج- واحدهای تولیدی مجازند هزینه واقعی استهلاک (اضافی) آن بخش از دارایی‌های ثابت استهلاک‌پذیر را که برای بازسازی و جایگزینی خطوط تولید یا توسعه و تکمیل خطوط تولید خریداری کرده‌اند را متناسب با افزایش قیمت روز ماشین‌آلات در صورت‌های مالی خود لحاظ کنند.</p> <p>تبصره- تجدید ارزیابی دارایی‌های فوق معاف از مالیات خواهد بود.</p>
۳	<p>دلایل توجیهی: با عنایت به آنکه یکی از چالش‌های صنعت کشور، وجود صنایع اشباع و یا تکمیل ظرفیت شده است به طوری که رو در برخی از صنایع تعداد زیادی واحد تولیدی به بهره‌برداری رسیده‌اند که بازارهای در دسترس آن‌ها (که عمدتاً بازارهای داخلی است) تکاپوی حجم تولید و میزان فروش مورد نیاز آن‌ها را نمی‌دهد. این روند علاوه بر هدررفت سرمایه کشور، منجر به ایجاد طیف وسیعی از واحدهای نیمه‌تمام و راکد شده که صرفه اقتصادی سرمایه‌گذاری و بهره‌برداری را از دست داده‌اند. از این رو، به منظور تسهیل فضای کسب و کار صنعتی و تنظیم‌گری شفاف دولت در این حوزه پیشنهاد می‌شود:</p> <p>پیشنهاد:</p> <p>صدور مجوز سرمایه‌گذاری صنعتی توسط وزارت صنعت، معدن و تجارت با رعایت سیاست‌های زیر و تولید حداقل ۸۰ درصد محصولات با ارزش افزوده بالاتر خواهد بود:</p> <p>الف- عدم صدور مجوزهای جدید در زنجیره فولاد تا مرحله شمش خام (به استثنای معادن کوچک) و در پایین دست با هدف تکمیل صنایع بزرگ پایین دست زنجیره فلزی کشور</p> <p>ب- اولویت صدور مجوزها بر مبنای تکمیل زنجیره ارزش پایین دست صنایع فلزی کشور از جمله ورق، لوله، پروفیل، با هدف تأمین نیاز محصولات صنعتی از قبیل ماشین‌آلات سنگین، کشتی‌سازی، تولید موتورهای سنگین، توربین‌ها، خودروهای برقی و ایستگاه‌های شارژ سریع آنها، سیستم‌های ذخیره‌کننده و نگه‌دارنده انرژی و مگاباتری‌ها، توسعه استفاده از انرژی‌های نوین شامل خورشیدی، بادی</p> <p>ج- رعایت ملاحظات در نظر گرفته شده در سند آمایش سرزمین</p>

سیاست یا حکم پیشنهادی

ردیف

دلایل توجیهی: ارزیابی معادن مختلف و گسترده کشور و میزان ذخایر معدنی آنها نشان می‌دهد کشورمان ایران از کشورهای غنی معدنی بوده و علاوه بر ذخایر بزرگ نفت و گاز، از ثروت بالایی در معادن مختلف فلزی و غیرفلزی برخوردار است. در عین حال نگاهی به جایگاه بخش معدن و فعالیت‌های وابسته معدنی نشان می‌دهد این بخش جایگاهی متناسب با منابعی که در اختیار ایران است در اقتصاد کشور ندارد. این در حالی است که در سایر کشورهای معدنی، بخش معدن نقش نسبتاً قابل توجهی در اقتصاد آن کشورها دارد. فقدان یک نقشه راه جامع در حوزه معدن، در عمل موجب شده هدف‌گذاری‌های برنامه‌های میان‌مدت و بلندمدت کشور و سیاست‌گذاری‌های انجام شده در این برنامه‌ها از اثرگذاری لازم در تحرک بخشی به جایگاه این بخش برخوردار نباشد. بر این اساس پیشنهاد می‌شود:

پیشنهاد:

وزارت صنعت، معدن و تجارت مکلف است با همکاری اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران و تشکل‌های تخصصی مربوطه، نقشه راه معدن کشور را با رویکرد " توسعه فعالیت اکتشافی و شناسایی ذخایر معدنی "، " بهبود بهره‌وری عملیات معدنکاری " و " هدایت سرمایه‌گذاری در حوزه معدن به سمت تولید محصولات راهبردی و با ارزش افزوده بالا "، مبتنی بر اصول آمایش سرزمین، برداشت صیانتی از معادن، استفاده از فناوری‌های نوین، تکمیل زنجیره ارزش و با نگاه به توسعه پایدار تا پایان سال اول برنامه تدوین کند و به تصویب هیات وزیران برساند.

دلایل توجیهی: اکتشاف معدن، اولین حلقه زنجیره ارزش فعالیت‌های معدنی بوده که علاوه بر ریسک بالا، حلقه استخراج معدن به شدت تحت تاثیر این حلقه می‌باشد. در کشورمان ایران در تمام عمر فعالیت‌های معدنی تنها حدود ۵ تا ۶ میلیون متر حفاری انجام شده است اما کشورهای استرالیا و چین در سال‌های ۲۰۱۶ و ۲۰۱۷ به ترتیب ۸ و ۵ میلیون متر حفاری اکتشافی با سرمایه‌گذاری ۱۰،۵ و ۱،۳ میلیارد دلار داشته‌اند، یک راه برای توسعه فعالیت‌های اکتشافی، بهره‌گیری از ظرفیت‌های سرمایه‌گذاران بخش خصوصی از طریق آزادسازی و واگذاری پهنه‌های معدنی بلوکه شده توسط نهادهای مختلف است. از سوی دیگر، دستگاه‌ها (مانند سازمان حفاظت از محیط زیست، سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری، نیروهای مسلح، سازمان انرژی اتمی) به دلیل تعارض منافع با رد استعلام پهنه اکتشافی مانع جدی برای اولین مرحله معدنکاری یعنی اکتشاف ایجاد می‌کنند. با توجه به جمیع موارد فوق‌الذکر پیشنهاد می‌شود:

پیشنهاد:

وزارت صنعت، معدن و تجارت مکلف است، به منظور توسعه اکتشافات معدنی و زمینه‌سازی برای حضور موثر بخش خصوصی جهت سرمایه‌گذاری و کارآفرینی در بخش معدن، واگذاری پهنه‌های معدنی در اختیار شرکت‌های دولتی و خصوصی را تعیین تکلیف کند. تبصره- در موارد اختلاف بین دستگاهی در واگذاری پهنه‌های معدنی، نظر شورای عالی معادن مبنای تصمیم‌گیری قرار می‌گیرد.

دلایل توجیهی: با عنایت به آنکه بالاترین میزان نگهداشت ارزش در انتهای زنجیره، در وضعیتی است که با مشارکت شهروندان، جداسازی کالای قابل بازیابی، پیش از تبدیل آنها به پسماند صورت گیرد، توسعه خدمات لجستیک معکوس می‌تواند مانع دور ریختن سالانه ۳،۵ میلیارد دلار کالای قابل بازیابی و انتقال آن به صنعت بازیافت و موجب تولید سالانه ۱۰ میلیارد دلار محصولات صنعت بازیافت در حلقه بعدی زنجیره، بهره‌مندی کشور از ۱،۲ میلیون نفر فرصت شغلی پایدار، کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای کشور به میزان ۲۲ میلیون تن در سال، ۱۸۳ میلیارد مگاژول صرفه‌جویی انرژی کشور در سال، و خلق هفت هزار میلیارد تومان درآمد برای شهرداری‌های کشور گردد. لذا پیشنهاد می‌شود:

سیاست یا حکم پیشنهادی

ردیف

پیشنهاد:

وزارت صنعت، معدن و تجارت مکلف است:

۱- با حمایت از صنعت لجستیک معکوس، به گونه‌ای موجب توسعه نسل دوم و سوم این صنعت گردد که مواد و کالاهای قابل بازیابی اعم از ضایعات، معیوب و مرجوعی جمع شده در شبکه لجستیک معکوس کشور، هر سال به میزان ۱۵ درصد افزایش یافته و پسماند قابل بازیابی کشور تا پایان سال آخر اجرای برنامه به میزان ۷۵ درصد کاهش یابد؛

۲- با استفاده بهینه از سامانه‌های موضوع مواد ۵ و ۶ قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز، گردش مواد و کالای قابل بازیابی در کشور را به طور دقیق و شفاف رصد کرده و در صورت احراز اصالت منشأ، این مواد و کالاها و محصولات حاصل از بازیافت یا بازسازی آنها را مشمول مجوز و مشوق‌های صادراتی کند؛

۳- آن دسته از صنایع بازیافت که زنجیره تولید خود را از پسماند و مواد قابل بازیابی تا محصولات قابل عرضه در زنجیره ارزش تکمیل نموده‌اند، در زمره صنایع دارای اولویت، پیشران و سبز قرار داده و مشمول حمایت‌های قانونی نماید.

۴- با مانع‌زدایی از مسیر صنایع، تمهیدات لازم را در جهت تعریف و سرمایه‌گذاری بر پروژه‌های مدیریت پسماندهای صنعتی در محل تولید (با اولویت کاهش تولید پسماندهای صنعتی از مسیر ارتقاء فناوری و افزایش بهره‌وری فرآیندهای تولیدی، مدیریت پسماندهای صنعتی در داخل واحدهای صنعتی و مدیریت پسماندهای صنعتی در داخل شهرک‌های صنعتی) اتخاذ نموده به نحوی که تا پایان اجرای برنامه انتقال پسماندهای صنعتی به خارج از شهرک‌های صنعتی و میان استان‌ها تا حد امکان به حداقل برسد.

ساز و کار اجرایی و مشوق‌های موضوع بندهای فوق، اعم از تسهیلات بلاعوض و سود تسهیلات بانکی به پیشنهاد وزارت صنعت، معدن و تجارت به تصویب دولت رسیده و در بودجه‌های سنواتی لحاظ خواهد شد.

تبصره ۱- تا انتهای اجرای برنامه، فعالیت‌های لجستیک معکوس مشمول معافیت‌های موضوع ماده ۵ قانون کمک به ساماندهی پسماندهای عادی با مشارکت بخش غیردولتی خواهند بود.

تبصره ۲- کسب و کارهای لجستیک معکوس، پردازش، بازیافت، تصفیه و دفع، از شعاع استقرار صنایع از کلانشهرها مستثنی خواهد بود و معیارها، ضوابط و نحوه مکانیابی جهت محل استقرار این واحدها، توسط کارگروه مدیریت پسماند تعیین و به تصویب هیئت دولت می‌رسد.

دلایل توجیهی: در حال حاضر بدلیل ناترازی در بخش انرژی کشور، امکان و دسترسی پایدار به خوراک و یا سوخت برای صنایع انرژی‌بر و پتروشیمی‌ها وجود ندارد و این وضعیت باعث شده است رقابت‌پذیری اینگونه صنایع دچار اشکال شود و در برخی از ایام سال باید به ناچار و با صدور دستورهای تکلیفی و اجباری تن به خاموشی واحدهای تولیدی بدهند. اینگونه واحدها آمادگی دارند با استفاده از منابع خود به منظور تأمین پایدار خوراک به سرمایه‌گذاری در میادین نفت و گاز و حتی جمع‌آوری گازهای همراه نفت اقدام کنند. علاوه بر این در حال حاضر نرخ خوراک پتروشیمی‌های مایع در مقایسه با پتروشیمی‌های گازی به گونه‌ای است که حاشیه سود آنها بسیار پایین است و امکان ادامه فعالیت

۶

ردیف	سیاست یا حکم پیشنهادی
	<p>برای آنها دچار اشکال است و تعطیلی آنها نیز باعث می شود چرخه تولید برخی فرآوردهها و محصولات پتروشیمی دچار مشکل شود. برای این منظور پیشنهاد زیر ارائه شده است.</p> <p>پیشنهاد:</p> <p>تبصره ۱- صنایع انرژی بر از جمله پتروشیمی، فولاد و... از طریق مشارکت با شرکت های غیردولتی اکتشاف و تولید دارای صلاحیت، در اولویت واگذاری میداین گازی توسعه نیافته و همچنین بهره برداری از گازهای مشعل (فلر)، قرار دارند. وزارت نفت مکلف است گاز تولیدی این میداین را بر اساس قرارداد و به میزان سهم سرمایه گذار، به سرمایه گذاران این طرح ها تخصیص دهد .</p> <p>تبصره ۲: به منظور تکمیل زنجیره ارزش و جلوگیری از خام فروشی، وزارت نفت مکلف است قیمت خوراک پتروشیمی های با خوراک مایع کشور را همانند پتروشیمی های با خوراک گاز محاسبه و با رعایت بندهای زیر اعلام کند:</p> <p>۱- میزان خوراک مصرفی سالیانه این پتروشیمی ها بر اساس سهمیه های موجود (از طریق سامانه ها و نهاد های ذی صلاح) مشخص گردد.</p> <p>۲- نرخ خوراک مشخص شده نیز همانند قیمت گذاری خوراک های گازی مشخص گردد.</p>
مسکن و خدمات فنی و مهندسی	
۱	<p>دلایل توجیهی: به منظور بهبود کیفیت، کاهش هزینه های ساخت و ساز مسکن و افزایش سرعت ساخت ساوز، طرح صنعتی سازی مسکن، می تواند تحولی جدی در صنعت ساخت و ساز در کشور به وجود آورد، در این راستا پیشنهاد می شود:</p> <p>پیشنهاد:</p> <p>الف- وزارت راه و شهرسازی و وزارت صنعت معدن تجارت با همکاری سازمان استاندارد و اتاق ایران موظفند حد اکثر ظرف شش ماه، طرح جامع تولید صنعتی مسکن را تهیه و به تایید هیات وزیران برسانند.</p> <p>ب- وزارت راه و شهرسازی موظف است در قالب طرح جامع تولید صنعتی مسکن تا پایان برنامه، حداقل پانزده درصد (۱۵٪) از برنامه های تأمین مسکن را با استفاده از فناوری های نوین و صنعتی سازی (پیش ساخته و مجموعه ای (مدولار)) با اولویت در احداث شهرک های مسکونی، انبوه سازی و توسعه شهرهای جدید عملیاتی نماید.</p>
۲	<p>دلایل توجیهی: یکی از راهبردهای رشد و توسعه اقتصادی که در سه دهه اخیر جایگاه ویژه ای در بین کشورهای مختلف یافته است، تدوین راهبردهای توسعه صادرات خدمات فنی مهندسی و هماهنگ سازی بخشهای مختلف با آن برای تسریع و توسعه صادرات در این حوزه می باشد. ارزش افزوده نهفته در حوزه خدمات، ضرورت حمایت از تولیدکنندگان داخلی و توجه ویژه به توسعه</p>

سیاست یا حکم پیشنهادی

ردیف

صادرات خدمات فنی و مهندسی را اجتناب ناپذیر کرده است. طی سالهای اخیر، زمینه سازی قانونی لازم برای توسعه صادرات خدمات فنی و مهندسی در کشور انجام گرفته است، به طوری که علیرغم وجود شرائط تحریم ها حجم صادرات خدمات فنی و مهندسی در کشور طی سالهای اخیر با رشد نسبتاً مناسبی مواجه بوده است. لیکن به نظر میرسد علاوه بر پرداخت جوایز و مشوقهای صادراتی در این بخش، تسهیل در صدور ضمانت ها، گسترش روابط و خدمات بانکی مورد نیاز این بخش از تجارت، پوشش ریسک سرمایه گذاری و صادرات خدمات از سوی صندوق ضمانت صادرات ایران و انجام حمایت‌های مالی، سیاسی، اطلاع رسانی، بیمه‌ای، بانکی و موارد دیگر، نقش مهمی در دستیابی به ضرورت دارد.

پیشنهاد:

به منظور گسترش صادرات خدمات فنی، مهندسی کشور اقدامات زیر از سوی دولت انجام می‌شود:

- الف- تفویض اختیارات حاصله از مفاد اصل ۱۲۷ قانون اساسی با تصویب هیات وزیران به شورای عالی توسعه صادرات غیر فنی در طول اجرای برنامه هفتم توسعه جهت اثر بخشی و کاهش مدت فرایند تصمیم گیری و ابلاغ مصوبات توسط این شورا
- ب- شناسایی کشورهای هدف صادرات حوزه خدمات فنی، مهندسی و پیمانکاری و مبادله موافقتنامه توسعه همکاری‌های اقتصادی کلان توسط شورای عالی توسعه صادرات غیر فنی کشور با مکاری اتاق ایران
- ج- برقراری خطوط اعتباری سالانه به منظور تأمین مالی بین‌المللی پروژه‌های شرکت‌های ایرانی توسط بانک مرکزی تا سقف ۵ میلیارد دلار
- د- صدور بیمه نامه توسط صندوق ضمانت صادرات تا سقف ۱ میلیارد دلار در سال برای صادرکنندگان به کشورهای هدف صادراتی به نام صادرکننده خدمات مهندسی و پیمانکاری
- ه) صندوق ضمانت صادرات ایران موظف است با هدف توسعه صادرات خدمات فنی مهندسی و امکان حضور موثر و رقابت با سایر مناقصه گران، رأساً یا از طریق عاملیت بانک توسعه صادرات ایران نسبت به صدور ضمانت‌نامه های مورد نیاز جهت شرکت در مناقصات بین المللی با حداقل وثیقه (فقط در قبال اخذ تضمین از مدیران واحد حقوقی فعال در زمینه صادرات خدمات فنی و مهندسی) و حداکثر ظرف دو هفته از تاریخ درخواست اقدام نماید
- و- ارائه خدمات کنسولی ویژه به شرکت‌های مذکور توسط وزارت امور خارجه
- ز- اجرای دقیق و موثر مفاد ماده ۱۲ قانون حد اکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی در سازمان های کشور و تقویت آنها در امر صادرات موضوع معافیت کارگران اعزامی در قالب قرارداد های صدور خدمات فنی به خارج از کشور از هر گونه عوارض و مالیات
- ح- فراهم نمودن زمینه حضور شرکت‌های تولیدکننده تجهیزات و ماشین‌آلات و ارائه دهنده خدمات فنی و مهندسی در نمایشگاه‌های بین‌المللی و بازارهای جهانی

سیاست یا حکم پیشنهادی

ردیف

ترانزیت و اقتصاد دریامحور

دلایل توجیهی: به منظور اجرایی شدن ماده ۱۳ قانون سیاست های اصل ۴۴ قانون اساسی، دولت ملزم است که فعالیت های تصدی گری از جمله در بخش حمل و نقل را به بخش خصوصی واگذار نماید، چراکه در اجرای این اقدامات بخش خصوصی از بهره‌وری و کارآمدی بالاتری برخوردار است. در راستای اجرایی شدن این قانون در بخش حمل و نقل پیشنهاد می‌شود:

پیشنهاد:

در راستای اجرایی شدن ماده ۱۳ قانون سیاست های اصل ۴۴ قانون اساسی، دولت موظف است تا پایان سال ۱۴۰۳، با توجه به ظرفیت قانون دسترسی آزاد به شبکه ریلی، امور حاکمیتی و سیاستگذاری حمل و نقل ریلی را جداسازی، و امور تصدی گری شامل مدیریت و بهره‌برداری از شبکه ریلی که در چارچوب «نظام تنظیم مقررات ریلی» به تصویب هیأت وزیران می‌رسد به شرکت های خصوصی فعال در حوزه ریلی واگذار نماید.

۱

دلایل توجیهی: به منظور کاهش مصرف سوخت در حوزه حمل و نقل همگانی و با توجه به محدودیت هایی که اتحادیه اروپا از سال ۲۰۲۵ در ورود خودرو با کامیون های سوخت فسیلی ایجاد خواهد کرد، پیشنهاد می‌شود:

پیشنهاد:

دولت مکلف است امکان نوسازی انواع ناوگان و بکارگیری فناوری های نوین و توسعه ظرفیت انواع ناوگان حمل و نقل جاده‌ای (خودروهای برقی و هوشمند، و همچنین زیرساخت ها و امور پشتیبانی آنها)، کشنده و ناوگان ریلی، ناوگان هوایی و نیز کانتینرهای یخچالی و نهایتاً خارج ساختن ناوگان فرسوده را از طریق صدور مجوز واردات با عمر حداکثر سه سال، فراهم نماید، به ترتیبی که عمر انواع ناوگان تا پایان برنامه به ۱۰ سال برسد.

۲

دلایل توجیهی: به منظور تسهیل هر چه بیشتر در اجرایی سازی برنامه های توسعه دریامحور، ابلاغ شده توسط رهبر معظم انقلاب در آبان ماه سال ۱۴۰۲، نیاز به تغییر نگرش در سه حوزه فنی، امنیتی و سیاست همسایگی است که در این راستا پیشنهاد می‌شود:

پیشنهاد:

در حوزه فنی، هدف کلان مدیریتی باید مبتنی بر انسجام بخشی به فعالیتهای مرتبط با حوزه دریا و جایابی در زنجیره ارزش جهانی باشد. در حوزه امنیتی، با درک این مسئله که حفظ اقتدار ملی در عرصه دریا می‌تواند با یک تعامل سازنده در سطح بین المللی همراه باشد، می‌بایست یک تغییر پارادایم از سیاستهای بازدارنده به سمت رفتارهای سیاسی سازنده در سطح کلان صورت گیرد. نهایتاً در بحث سیاست همسایگی نیاز است تا چینش سیاست خارجی از سطح ملی و داخلی به سمت سطح منطقه‌ای و بین المللی انجام گیرد و نه برعکس.

۳

دلایل توجیهی: به منظور کاهش انحصارات در فضای کسب و کار که سبب می‌شود بخش حاکمیتی غیردولتی به عنوان بخش خصوصی تلقی شده و بخش خصوصی واقعی کمتر به رسمیت شناخته شود، نیاز به یک تغییر نگرش از سمت حاکمیت به بخش خصوصی و انجام اصلاحات نهادی و زیرساختی به شرح ذیل است:

پیشنهاد:

۴

ردیف	سیاست یا حکم پیشنهادی
	<p>با توجه به عدم توانایی دولت در تامین منابع مالی مکفی و نیاز به ورود بخش خصوصی در عرصه توسعه دریامحور، نیاز است اصلاحات نهادی مناسب برای ورود بخش خصوصی واقعی به این بخش و برقراری مشوق‌های لازم، در دستور کار قرار گیرد. یکی از اصلاحات نهادی مشخص که اتاق ایران بارها پیشنهاد داده، ایجاد یک فضای باثبات از جهت قوانین و مقررات برای یک دوره ۵ ساله است. فعال اقتصادی باید مطمئن باشد که اگر سرمایه‌اش را در این بخش وارد میکند، طی یک مدت زمان مشخص حداقل ۵ساله، با تصمیمات خلق‌الساعه در بودجه سنواتی و قوانین عادی، وضع مقررات خلاف قوانین بالادستی و سیاست‌های یک شبه به مخاطره نمی‌افتد.</p>
۵	<p>دلایل توجیهی: با توجه به شرایط خاص تحمیل شده توسط تحریم‌ها بر اقتصاد ایران، و لزوم تلاش برای کاستن از اثرات منفی آن، جایابی در زنجیره ارزش جهانی از الزامات این حوزه است. بدین منظور پیشنهاد می‌شود:</p> <p>پیشنهاد:</p> <p>سیاست‌گذار مکلف است با در نظر گرفتن تعدد جوانب در زنجیره‌های ارزش اقتصاد دریا، حوزه‌های دارای مازاد ظرفیتهای تولید، مزیتها و اولویت‌بندی صحیح میان آن‌ها را مشخص نماید. انتخاب چند حوزه دارای مزیت می‌تواند در این زمینه بسیار راهگشا باشد. برای مثال حوزه حمل و نقل دریایی، به دلیل نقش ویژه‌ای که در ادغام کشور با بازارهای جهانی و وقوع رشد اقتصادی دارد و به دلیل مزیت غیرقابل انکار ایران در دسترسی به آب‌های آزاد و دارا بودن یک موقعیت سوق‌الجیشی و راهبردی در جهان، توجه بیشتر سیاست‌گذار و نیروهای کارشناسی و تخصصی را طلب می‌کند. همچنین خلق مزیت در برخی از حوزه‌های مورد تایید کارشناسان باید در نظر گرفته شده و تکیه صرف نباید بر مزیت‌های نسبی نباشد.</p>
۶	<p>دلایل توجیهی: به منظور پیشگیری از بخشی‌نگری مفرط به عنوان یکی از آفات اصلی برنامه‌های توسعه در ایران، پیشنهاد می‌شود:</p> <p>پیشنهاد:</p> <p>سیاست‌گذار باید الزاما پیوند میان برنامه توسعه دریامحور با سایر برنامه‌های توسعه‌ای، از جمله توسعه فولاد، پتروشیمی، حمل و نقل و غیره را مد نظر قرار دهد. به عنوان مثال، در توسعه صنعت فولاد، دریا نقش بی‌بدیلی دارد. در حال حاضر، یکی از الزامات توسعه صادرات در بخش فولاد، وجود اسکله‌های تخصصی جهت پهلوگیری کشتی‌هایی با ظرفیت بالا است که عملیاتی ساختن طرح آن، در حوزه توسعه دریامحور قرار دارد. همچنین است در مورد سایر بخش‌ها؛ از جمله صنعت برق، آب، گمرک و غیره.</p>
۷	<p>دلایل توجیهی: به منظور تامین زیرساخت‌های لازم برای فعال شدن فعالیت‌های حوزه دریا پیشنهاد می‌شود:</p> <p>پیشنهاد:</p> <p>تاسیس یک بانک تخصصی در حوزه توسعه دریا و به ویژه حمل و نقل و لجستیک دریایی در دستور کار قرار گیرد. بانک‌های تخصصی با رسیدگی به شکست‌های بازار در تخصیص منابع مالی و اولویت‌بندی و حمایت مالی از پروژه‌های بلندمدت و پرریسک، نقشی حیاتی در تکمیل زنجیره تامین و ارزش ایفا کنند.</p>
گردشگری	
۱	<p>دلایل توجیهی: به منظور دستیابی به اهداف توسعه پایدار در حوزه گردشگری و افزایش سهم آن در تولید ناخالص داخلی، پیشنهاد می‌شود به منظور یکپارچه‌سازی سیاست‌های گردشگری با کلیه نهادها و سازمان‌های مرتبط اقدامات زیر اجرایی شود:</p>

سیاست یا حکم پیشنهادی

ردیف

پیشنهاد:

به منظور یکپارچه‌سازی سیاست‌های وزارت گردشگری با کلیه نهادها و سازمان‌های مرتبط با انواع گردشگری:

الف- وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی مکلف است، پنجره واحد خدمات گردشگری را با تاکید بر مشارکت بخش خصوصی و واگذاری همه فعالیت‌های تصدی‌گری به بخش خصوصی، حداکثر تا پایان سال ۱۴۰۳ ایجاد نماید.

ب- وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مکلف است با همکاری وزارت میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری، وزارت امور خارجه و اتاق بازرگانی صنایع، معادن و کشاورزی ایران، "شورای راهبری گردشگری سلامت" در سطح معاونین وزیر را با تمرکز بر کشورهای همسایه را ظرف سه ماه تشکیل دهد. مسئولیت گردشگری سلامت بر عهده وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی خواهد بود.

دیپلماسی اقتصادی

دلایل توجیهی: ایران کشوری است که سیاست خارجی آن به صورت افراطی به توسعه اقتصادی آن پیوند خورده است. حلقه این پیوند تحریم‌های شومی است که علیه اقتصاد کشور در دهه‌های اخیر به ویژه از سوی ایالات متحده اعمال شده است. بی شک این تحریم‌ها ظالمانه، غیر انسانی و ضد بشری است اما در جهان زنجیره‌های ارزش، به عنوان یک عامل بسیار تاثیرگذار بر روند‌های توسعه اقتصادی کشور تلقی می‌شود. در راستای بهره‌گیری از منافع تعاملات بین‌المللی و جابجایی در زنجیره ارزش بین‌المللی، پیگیری سیاست خارجی نوین به شرح ذیل پیشنهاد می‌شود:

پیشنهاد:

وزارت امور خارجه موظف است در چارچوب اسناد بالادستی نسبت به اجرای موارد ذیل در طول برنامه اقدام نماید:

۱- تحریم‌زدایی از اقتصاد و ارتقای آزادی عمل بین‌المللی اقتصادی کشور را به عنوان مهمترین اولویت سیاست خارجی از دو مسیر مذاکرات برای احیای توافق هسته‌ای و گسترش روابط با کشورهای همسایه در راستای خنثی‌سازی تحریم‌ها در دستور کار قرار دهد و سالانه گزارشی از اقدامات انجام شده در این راستا ارائه نماید

۲- سیاست خارجی متوازن را به عنوان اولویت کلیدی پیگیری نماید و از این مسیر ضمن حفظ استقلال راهبردی کشور، مانع از تصویرسازی آن در رقابت‌های ژئوپلیتیکی و ایدئولوژیک فزاینده به عنوان بازیگری در جبهه شرق یا غرب گردد.

۳- مذاکرات الحاق ایران به سازمان تجارت جهانی را با همکاری وزارت بازرگانی احیا نماید و دستور کار مذاکرات جدیدی برای الحاق به این نهاد تدوین نماید.

۴- ظرف شش ماه، نقشه راه مشارکت ایران در "زنجیره‌های ارزش منطقه‌ای" با محوریت اتصال هدفمند به زنجیره ارزش شورای همکاری خلیج فارس را تدوین نماید و با همکاری نهادی ذیربط و مذاکره با اعضای این شورا در سال‌های اجرای برنامه آن را محقق سازد. در این راستا امکان سنجی انعقاد موافقتنامه تجارت آزاد با این شورا ضرورت دارد.

ردیف	سیاست یا حکم پیشنهادی
	<p>۵- در راستای پایبندی به استقلال اقتصادی کشور و توازن در سیاست خارجی، پیشبرد توأمان دیپلماسی اقتصادی با قدرت های نوظهور و اتحادیه اروپا به عنوان بزرگترین بلوک تجاری جهان را در راستای کاهش وابستگی کشور به قدرت های نوظهور و کاهش معضلات دسترسی ایران به زنجیره های ارزش آسیایی و اروپایی در دستور کار قرار دهد.</p> <p>۶- از آنجا که در دوره اجرایی شدن برنامه هفتم تأثیرات تغییرات اقلیمی بر روند توسعه ایران و محیط همسایگی رو به افزایش خواهد بود، وزارت خارجه موظف است دیپلماسی چندجانبه منطقه ای در راستای افزایش نقش آفرینی ایران در مقابله با این تغییرات و کاهش معضلات و تعارضات ناشی از آنها را به عنوان اولویتی کلیدی پیگیری نماید.</p> <p>۷. وزارت امور خارجه موظف است در پیشبرد دیپلماسی اقتصادی با اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران به عنوان نماینده بخش خصوصی به صورت منظم رایزنی نماید و پیش از نهایی شدن موافقتنامه های تجارت آزاد و ترجیحی نظرات این نهاد را اخذ نماید.</p>
۲	<p>دلایل توجیهی: تحقق بخشی به رشد اقتصادی پایدار و درونزا، تنها با رفع تحریمها و اختلافها با کشورهای منطقه و قدرت های جهانی حاصل نمی شود، اما صادقانه باید پذیرفت که بدون رفع این مشکلات، ظرفیت رشد اقتصادی محدود بوده و ثبات اقتصادی نخواهیم داشت و هر چند وقت یکبار اقتصاد کشور با نوسانات شدید مواجه خواهد شد. از زاویه ای دیگر، بازخوانی تجربه نقض برجام و بازگشت دور جدیدی از تحریمها از سال ۱۳۹۷ تاکنون علاوه بر آنکه نشان می دهد تحریمهای تحمیلی به کشور هدفمندتر از گذشته شده و تضعیف توان تاب آوری اقتصاد کشور را نشانه گرفته است، گویای این واقعیت است که عملکرد اقتصاد کشور به طور مستقیم و غیرمستقیم از تحریمها تأثیر پذیرفته و اقتصاد کشور به واسطه شرایط تحریمی انواع شوک های قیمتی و ارزی و نابسامانی در بازارها را تجربه کرده است. از این رو، تنش زدایی در عرصه بین الملل و توسعه روابط بین المللی، شاه کلید بازگشت آرامش و ثبات به بازارها و فضای کلان اقتصاد کشور است. همچنین، باید در نظر داشت که افزایش همکاری های بین المللی و سرمایه گذاری مشترک با رعایت استانداردهای بین المللی و در سایه تنش زدایی از روابط بین المللی امکان پذیر است؛ چراکه زیرساخت های مبادله در عرصه بین الملل شامل زیرساخت های مالی، بیمه و حمل و نقل عمدتاً متأثر از کشورهای غربی و سیاست های آنها عمل می کند و نمی توان بدون رفع موانع و محدودیت های تحریمها نقش درخور توجهی در زنجیره ارزش جهانی ایفا کرد.</p> <p>پیشنهاد:</p> <p>وزارت امور اقتصادی و دارایی موظف است با همکاری بانک مرکزی به منظور کاهش هزینه و ریسک ارتباطات بین المللی نظام بانکی، قوانین و مقررات لازم را به منظور انطباق قواعد مربوط به فعالیت های مالی و پولی در ایران با استانداردهای مربوط به پولشویی و تأمین مالی تروریسم، ظرف شش ماه روزآمد کند؛ به طوری که تعهدات ایران به گروه ویژه اقدام مالی (FATF) به انجام رسیده و ایران به عنوان عضو همکار این نهاد شناخته شود.</p>
قضای و حقوقی	
۱	<p>دلایل توجیهی: یکی از عوامل تسهیل کننده محیط کسب و کار در هر جامعه ای وجود دستگاه قضا و نهادهای کارا و سالم در این رابطه است. با وجود اقدامات بسیار اساسی در کشور، اما از یک سو، مسائل و مشکلات فعالان اقتصادی در محاکم قضائی به دلیل تخصصی نبودن</p>

سیاست یا حکم پیشنهادی

ردیف

دادگاه‌ها با صرف هزینه و زمان زیادی مورد بررسی و تعیین تکلیف قرار می‌گیرد و از سوی دیگر، برخورد محاکم قضائی با صاحبان بنگاه‌ها که سربازان جبهه اقتصادی هستند، درخور شان و منزلت آنها نیست، از این‌رو، نیاز است در برنامه هفتم توسعه، دادگاه‌های اقتصادی و تجاری برای رسیدگی به جرایم مربوط به این بخش تشکیل شوند و آیین دادرسی خاص این دادگاه تدوین شود.

پیشنهاد:

قوه قضائیه با همکاری دولت و اتاق ایران به منظور تسریع در حل و فصل مشکلات فعالان اقتصادی و سرمایه‌گذاران، تا انتهای سال ۱۴۰۳، نسبت به تشکیل دادگاه‌های تجاری (علاوه بر تهران در ده استان) و تصویب آیین دادرسی تجاری خاص این دادگاه‌ها اقدام نمایند.

دلایل توجیهی: زمینه‌سازی برای جهش آفرینی در تولید، درگرو بهبود محیط کسب‌وکار و بسترسازی برای ورود سهل سرمایه‌گذاران و کارآفرینان به عرصه فعالیت‌های مولد اقتصادی است. این در حالی است که پیچیدگی قوانین و مقررات و تعدد دستگاه‌های تصمیم‌گیری در این خصوص، با ایجاد موانع متعدد و غیرشفاف کردن فرآیندهای اداری، ورود فعالان بخش خصوصی به بخش رسمی اقتصاد را پر هزینه و انگیزه برای سرمایه‌گذاری در فعالیت‌های تولیدی را کاهش داده است. با عنایت به آنکه بهبود محیط کسب‌وکار از طریق راه‌اندازی پنجره واحد صدور مجوز کسب‌وکار یکی از الزامات جهش بخشی به تولید کشور محسوب می‌شود. انتظار می‌رود از این‌گذر و در سایه همراهی و همکاری دستگاه‌ها، وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها و نهادهای مرتبط، فرآیندهای مربوط به اخذ انواع استعلام و صدور مجوز تسهیل گردد و حیات اقتصادی کشور در مسیری قرار گیرد که کارآفرینان و سرمایه‌گذاران با حداقل هزینه و در کمترین زمان به نقش آفرینی در عرصه فعالیت‌های اقتصادی بپردازند.

پیشنهاد:

قوه قضائیه موظف است با هدف حذف موانع حقوقی محیط کسب‌وکار در فرایند ثبت شرکت، نسبت به انجام امور زیر اقدام کند:
 الف. تا پایان سال اول اجرای قانون برنامه، نسبت به تفکیک امور تصدی و حاکمیتی مربوط به ثبت شرکت‌ها و واگذاری امور تصدی به اتاق‌های بازرگانی و اتاق تعاون اقدام کند.
 ب. تا پایان سال دوم اجرای قانون برنامه، نسبت به از بین بردن موانع شروع کسب‌وکار از طریق ثبت شرکت از جمله کاهش مجوزهای لازم برای فعالیت شرکت‌ها و کاهش میانگین زمانی ثبت شرکت توسط متقاضیان به ۷۲ ساعت، اقدام کند.

توسعه صادرات و تجارت

دلایل توجیهی: صادرات در ذات خود یک فعالیت اقتصادی است، به این معنا که فعالان اقتصادی بخش خصوصی با توجه به میزان سوددهی و ریسک موجود، نسبت به سرمایه‌گذاری و توسعه فعالیت‌های صادراتی تصمیم‌گیری می‌کنند. در شرایطی که با انواع تحریم‌های ظالمانه مواجه هستیم و محدودیتهایی در فروش نفت و انتقال ارز حاصل از آن به داخل داریم، صادرات غیرنفتی یکی از راه‌های تامین ارز برای کشور است. مداخلات مکرر و بدون برنامه در نرخ ارز و قیمتگذاری ارز ناشی از صادرات بخش خصوصی انگیزه و سوددهی بنگاه‌های صادراتی را کاهش داده و گاهی صادرکنندگان خوشنام کشور را از میدان به در کرده است. توجه به این نکته هم حائز اهمیت است که سهم بخش خصوصی در مقایسه با دولت در بازار ارز چندان نیست و دولت باید تمرکز خود را بر روی ارز حاصل از صادرات شرکت‌های دولتی زیر مجموعه خود متمرکز نماید. در غیر اینصورت ممکن است خروج سرمایه از سوی بخش خصوصی را شاهد باشیم.

سیاست یا حکم پیشنهادی

ردیف

پیشنهاد:

هرگونه قیمت‌گذاری ارز حاصل از صادرات بنگاه‌های خصوصی در طول برنامه ممنوع است. بانک مرکزی با مشارکت دستگاه ذی‌ربط و اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران موظف است سازوکار لازم را برای عرضه ارز بنگاه‌های فوق به قیمت روز به متقاضیان مجاز در کشور، فراهم کند.

دلایل توجیهی: جهش‌های غیرقابل پیش‌بینی نرخ ارز در سال‌های اخیر، ضربات جبران‌ناپذیری را به بدنه اقتصاد کشور و فعالان بخش خصوصی زده است. در این راستا انتظار می‌رود که سیاستگذار محدوده مشخصی را برای تغییرات نرخ ارز در نظر بگیرد که برای فعال اقتصادی قابل پیش‌بینی باشد. بدین منظور جهت ممانعت از افزایش دفعی در نرخ ارز و تعدیل نرخ ارز با تورم کشور و ارتقاء رقابت‌پذیری در تولید، حمایت همه‌جانبه هدفمند از صادرات کالاها، پیشنهاد می‌شود:

پیشنهاد:

در اجرای سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی مبنی بر فعال‌سازی منابع مالی و همچنین اصلاح و تقویت نظام مالی کشور، ترویج مصرف کالاهای داخلی، ارتقاء رقابت‌پذیری در تولید، حمایت همه‌جانبه هدفمند از صادرات کالاها، افزایش قدرت مقاومت و کاهش آسیب‌پذیری اقتصاد کشور و مقابله با ضربه‌پذیری درآمد حاصل از صادرات نفت و گاز، نظام ارزی کشور «شناور مدیریت‌شده» است. برای حفظ رقابت‌پذیری در تجارت خارجی با لحاظ تورم داخلی و جهانی و جلوگیری از جهش‌های ارزی، نرخ حقیقی ارز در انتهای برنامه باید برابر با مقدار متوسط خود در سال ۱۴۰۲ باشد. نرخ حقیقی ارز در طول دوره نباید بیش از ۱۵٪ مقدار متوسط ۱۴۰۲ کاهش پیدا کند. بانک مرکزی، مسئول گزارش فصلی نرخ حقیقی ارز از سال ۱۴۰۱ تا انتهای برنامه هفتم است.

دلایل توجیهی: اتاق بازرگانی همواره حامی دولت برای بازگشت ارز حاصل از صادرات به فرایند اقتصاد کشور به ویژه برای تامین نهاده‌های تولید است که شرط لازم برای ادامه فعالیت‌های تولیدی است و به هیچ وجه از متخلفانی که ارز را با اراده خود به چرخه تولید کشور بازنگردانده‌اند حمایت نمی‌کند. در عین حال بازگشت ارز حاصل از صادرات فرایند پیچیده‌ای است و برای همه کالاهای صادراتی یکسان نیست. به‌عنوان مثال:

- صادرات فروش اساساً اعتباری است به آن معنا که پس از فروش فروش صادراتی در خارج از کشور، امکان بازگشت ارز به چرخه اقتصاد کشور وجود دارد.
- درباره برخی کشورها مانند عراق و افغانستان بخشی از صادرات به طور سنتی با ریال انجام می‌شده است. درباره این دو کشور بخشی از صادرات هم به صورت اعتباری (نسیه) انجام می‌شود و هر وقت کالا در آن کشور فروش رفت پول به حساب صادرکننده واریز می‌شود.
- صادرکنندگان خدمات فنی و مهندسی، به دلیل آنکه بازه زمانی اجرای قراردادهای خدمات فنی و مهندسی، اغلب ۳ تا ۴ ساله است و بازگشت ارز نیز متناوب صورت نمی‌گیرد، لذا در زمان محدود به یک سال امکان بازگشت ارز به چرخه اقتصاد کشور در این صنعت وجود ندارد. ضمن آنکه بخش مهمی از ارز در خارج از کشور و برای اجرای پروژه‌ها مصرف می‌شود.

سیاست یا حکم پیشنهادی

ردیف

- اگرچه هر ساله کارخانه‌هایی مانند ذوب آهن اصفهان، فولاد مبارکه اصفهان و فولاد خوزستان صادرات دارند، اما فولاد مبارکه ارزش را صرف واردات نهاده‌هایی مانند گرافیت می‌کند، درحالی که فولاد خوزستان بازگشت ارز مستقیم دارد. لذا حتی در یک صنعت نیز شرایط بازگشت ارز یکسان نیست.

- در دو سال اخیر به دلیل دستورالعمل‌های متعدد که گاهی عطف به ماسبق شدند، صادرکنندگان بزرگ و رسمی کشور با انگیزه عدم درگیر شدن با مقررات سیال و متعدد بانک مرکزی، اقدام به کاهش صادرات کردند و صادرکنندگان غیر رسمی که بعضاً به صورت قاچاق اقدام به صادرات فله‌ای منابع ارزشمند کشور کردند، جایگزین آنها شدند که عملاً بازگشت ارزی هم به کشور بدین ترتیب صورت نگرفت. با توجه به جمیع موارد فوق الذکر، لازم است در لایحه برنامه هفتم توسعه، نسبت به فرآیند بازگشت ارز برخی از کالاها تعیین تکلیف شود و یک قاعده کلی برای بازگشت ارز دیده نشود.

پیشنهاد:

اولویت اول: هرگونه پیمان‌سپاری ارزی درباره صادرات محصولات و خدمات تولیدی بخش خصوصی، ممنوع است. بانک مرکزی موظف است سازوکارهای لازم را برای تضمین ورود ارزهای کلیه صادرکنندگان به چرخه اقتصادی کشور، متناسب با سیاست ارزی و سیاست تجاری کشور، طراحی و اجرا کند.

اولویت دوم: پیمان‌سپاری ارزی درباره صادرات محصولات کشاورزی، فرش و صنایع دستی، خدمات فنی و مهندسی و صادرات محصولات دانش‌بنیان ممنوع است. بانک مرکزی موظف است سازوکارهای لازم را برای تضمین ورود ارزهای کلیه صادرکنندگان به چرخه اقتصادی کشور، متناسب با سیاست ارزی و سیاست تجاری کشور، طراحی و اجرا کند.

دلایل توجیهی: متأسفانه در کشورمان به دلیل فراوانی منابع طبیعی از قبیل نفت و گاز و مشتقات آن، فلزات اساسی و ...، توجه به تنوع محصولات صادراتی، حرکت از خام فروشی به سوی کالاهای با ارزش افزوده بالاتر کمتر مورد توجه قرار گرفته است. یکی از دلایل عدم شکل‌گیری زنجیره ارزش در کشور و خام فروشی، عدم ثبات قوانین و مقررات، وضع ممنوعیتها یا محدودیت‌های صادراتی و اخلال در فرآیند تصمیم‌گیری فعالان اقتصادی است. به منظور تقویت قدرت رقابت‌پذیری ملی و توسعه صادرات محصولات کشاورزی و صنعتی، به جای محصولات خام و با ارزش افزوده پایین، پیشنهاد می‌شود در طول سال‌های برنامه هفتم توسعه:

پیشنهاد:

با هدف جهش صادرات غیرنفتی با رشد سالیانه ۲۰ درصد و تغییر تدریجی ترکیب صادرات کشور از صادرات مواد خام یا کالاهای با ارزش افزوده اندک به صادرات با ارزش افزوده بالا، وضع هرگونه محدودیت بر صادرات محصولات صنعتی و کشاورزی به دلیل کنترل قیمت‌های داخلی، تنظیم بازار و غیره در طول برنامه هفتم توسعه ممنوع است. برنامه اصلاح تدریجی قیمت نهاده‌های مورد استفاده در تولید محصولات صادراتی (انرژی، آب و غیره) در چارچوب اولویت‌های تعیین‌شده در سند راهبرد توسعه صنعتی، ظرف شش ماه توسط دولت اعلام خواهد شد.

۴

ردیف	سیاست یا حکم پیشنهادی
	<p>تبصره- تصمیم‌گیری درباره تعیین ارقام استراتژیک و صادرات آنها، به‌موجب آیین‌نامه‌ای خواهد بود که حسب مورد توسط وزارتخانه- های جهاد کشاورزی، صنعت، معدن و تجارت، نفت و نیرو و با مشارکت اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران شش ماه پس از تصویب این قانون تدوین می‌گردد.</p>
۵	<p>دلایل توجیهی: به‌منظور تسهیل در دستیابی به بازارهای هدف شرکای تجاری، بهره‌گیری از ظرفیت‌ها و دانش فعالان اقتصادی بخش خصوصی، حرکت در مسیر تخصص‌گرایی در شناسایی بازارهای تجاری، همواره افزایش تعداد رایزنان بازرگانی، مطالبه فعالان اقتصادی بوده است.</p> <p>پیشنهاد:</p> <p>وزارت امور خارجه مکلف است ظرف مدت شش ماه، رایزنان بازرگانی را برای ۲۰ شریک اصلی هدف صادراتی، از بین سه‌نفری که توسط اتاق بازرگانی، صنایع و معادن و کشاورزی ایران معرفی می‌شوند، بر اساس آیین‌نامه‌ای که با مشارکت اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران حداکثر ظرف مدت سه ماه از تصویب قانون برنامه هفتم تدوین می‌شود، تعیین و در کشور هدف مستقر نماید.</p> <p>تبصره ۱- اتاق ایران مکلف است هر شش ماه یک‌بار به‌صورت ادواری و بر اساس شاخص‌های علمی و مشخص، نظر فعالان اقتصادی (صادرکنندگان و واردکنندگان) را درباره عملکرد رایزنان بازرگانی ایران جمع‌آوری کرده و به شورای عالی توسعه صادرات کشور جهت ارزیابی عملکرد رایزن بازرگانی و یا تصمیم‌گیری جهت هر گونه اقدام اصلاحی مورد نیاز منعکس کند.</p> <p>تبصره ۲- وزارت صنعت، معدن و تجارت موظف است حسب درخواست اتاق بازرگانی ایران و با تأیید وزارت امور خارجه و سایر مراجع قانونی ذی‌ربط از بین افراد حائز صلاحیت و معرفی شده توسط اتاق بازرگانی ایران، حد اکثر ظرف مدت سه ماه پس از وصول درخواست اتاق نسبت به تعیین و استقرار رایزن بازرگانی افتخاری در کشورهای فاقد رایزن بازرگانی، و فاقد تفاهم‌نامه همکاری با دولت ایران اقدام نماید. کلیه هزینه‌های تعیین و استقرار و فعالیت رایزن‌های بازرگانی که از این طریق انتخاب می‌گردند به عهده اتاق بازرگانی ایران می‌باشد.</p>
۶	<p>دلایل توجیهی: در راستای تسهیل برگزاری نمایشگاه‌های بین‌المللی و تخصصی داخلی و خارجی پیشنهاد می‌شود:</p> <p>پیشنهاد:</p> <p>صدور مجوز برگزاری نمایشگاه‌های بین‌المللی و تخصصی داخلی و خارجی به اتاق‌های سه‌گانه کشور شامل اتاق بازرگانی صنایع، معادن و کشاورزی ایران، اتاق تعاون مرکزی و اتاق اصناف ایران واگذار می‌شود.</p> <p>تبصره- اتاق‌های بازرگانی موظف‌اند که برنامه دوساله برگزاری نمایشگاه‌ها را به اطلاع عموم فعالان اقتصادی برسانند.</p>